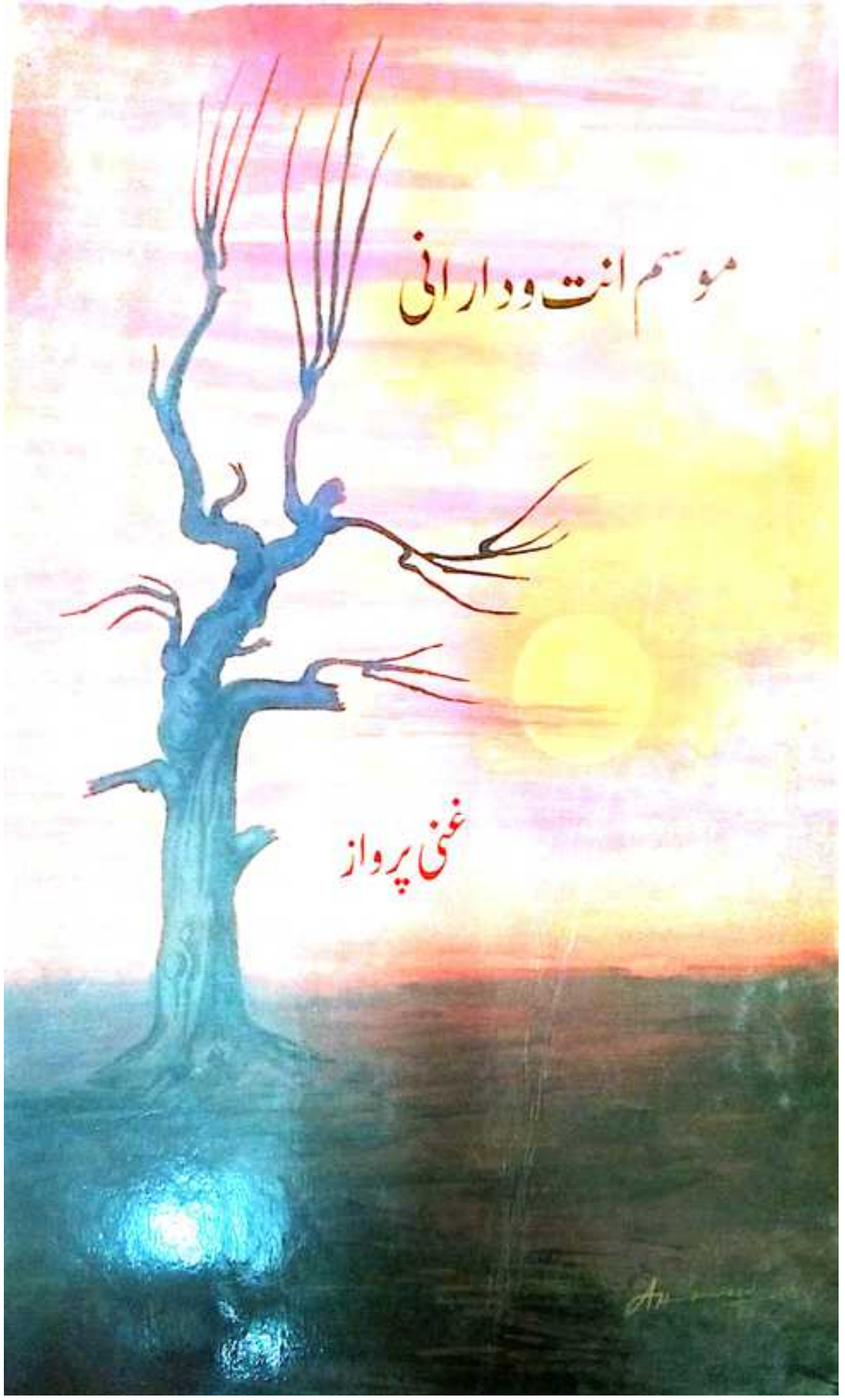

موسم انت و درانی

غنی پرواز

موسم انت وارانى

غنى پرواز

بلوچى اڪيڊمى ڪوئٽه

عطا شاد

نام

دُرستين حق پښ بلوچي اكيڏمي

کتاب و نام :- موسم انت وداراني

شاعر :- غني پرواز

ښنگ کار :- بلوچي اكيڏمي کونښه

چاپ جاه :- قلات پريس کونښه

کمپوزنگ :- بلوچي پبلشرز کونښه

نايشل :- حميد بلوچ آرٽسٽ

ٽاڪڊيم :- ۱۳۸

اولي چاپ :- ۱۹۹۸ء

ڊانگ :- ۵۰۰

بسا :- ۱۳۰ ڪلڊار

رُوبند

شمار	سرحال / سربند	تاکدیم
۱-	بے قرار انت دل	۹
۲-	موسم انت ودارانی	۱۹
۳-	دور نہ انت منزل	۲۸
۴-	دوستدار	۳۸
۵-	برے پہ دروے ۽ نالیت برے پہ درمانے	۴۰
۶-	مُدام پتواں من	۴۱
۷-	دوستی ۽ مہرہ قدحاں نوشاں	۴۳
۸-	گم مکن پہ مرچگیں دل سیاہی ۽	۴۵
۹-	دشتہریں زند ۽ سرگرگ لوناں	۴۷
۹-	پہ تو سر منی قربان انت	۴۹
۱۰-	دل ۽ مجیڑ تو بے سوبیانی رنجاں بل	۵۱
۱۱-	مچ	۵۲
۱۲-	دم پہ ست تئی ترانگ انت ، تئی نیاو بہ اومان انت مُدام	۵۳
۱۳-	زاناں کہ چہ کو	۵۴
۱۴-	شپ شپ انت ، روچاں ہم۔ رٹن ۽ ہرنشاں واپ انت	۵۷

۵۸	بزکار	۱۵
۶۱	تراگنداں وتی روچاں کنناں یات	۱۶
۶۲	نزانناں چہ چیزے	۱۷
۶۳	شادہ ۽ روچ کہ اندوہ ۽ شب انت	۱۸
۶۴	چراگ	۱۹
۶۵	پہ دلی ہلنے ۽ باھنداں دنیں گواپ نہ بیت	۲۰
۶۶	بندان ۽ بوجاں کھناں	۲۱
۶۷	بیابیا کہ پتو زرد ۽ ہمک مارگے زریت	۲۲
۶۸	بلے انچو زانناں	۲۳
۶۹	برھنگ ۰ دلانی بانک ۽ وحدے کہ دم بیت	۲۴
۷۰	ڈاہ	۲۵
۷۲	بشنگیں ککے تو سیاہیں مسراں انگت	۲۶
۷۳	زرد ۽ کھام	۲۷
۷۵	زندہ ۽ جنگ جاہ ۽ روچ ۽ شب جنگ انت	۲۸
۷۶	بدر سے انگت ۽	۲۹
۷۹	گمانی مدام بیل و دزبرادراں	۳۰
۸۱	منزل ۽ شوہاز	۳۱
۸۳	ماں جیگ ۽ تنی کہ کھے بست کتہ	۳۲
۸۴	سرکیتہ چو نہیں حکلے ۽ ؟	۳۳

۸۷	گراں کہیت چون پُلانی منزل ؟	۳۳
۸۸	مُرید فشگ ، داگ دست جان ، بند بند ،	۳۵
۹۰	تو بیگہ نئے ، من بامسار ، المٹش انت شپ ، آئینہ روچ	۳۶
۹۱	مہر ، برورد	۳۷
۹۲	شپاں بے داب ، روچاں بے قراراں	۳۸
۹۳	سوت	۳۹
۹۵	وحدے تنی اومان بیت	۴۰
۹۶	بام	۴۱
۹۸	برے زالے ، برے گالے	۴۲
۹۹	دنیا چتوریں جاگے	۴۳
۱۰۲	بے بقی ناگ و پریات کناں	۴۴
۱۰۳	منزل	۴۵
۱۰۴	زند انت جواں پہ آدم ، آدم جواں پہ مہر	۴۶
۱۰۵	سلام	۴۷
۱۰۷	تو شپانی رھسراں بے ، تاکدین ، بے کمار	۴۸
۱۰۸	کورانی شرء چم چکے	۴۹
۱۱۱	مہرانی شمد و شکلیں آگپ و رپ شت انت	۵۰
۱۱۲	آزات گال	۵۱
۱۱۳	سانپٹ "لوٹ"	۵۲

۱۱۵	تراخیلے "دور رواں"	-۵۳
۱۱۶	رَم لپے "تو چہ کجا ٹیل پونائے؟"	-۵۴
۱۱۷	رَم لپے "مرژن، تہاری"	-۵۵
۱۱۹	سہ بند	-۵۶
۱۲۰	چار بند (پانزدہ چار بند)	-۵۷
۱۲۵	پنج بند "سنت"	-۵۸
۱۲۷	کلڈ (یازدہ کلڈ)	-۵۹
۱۳۳	ہاسیکو (بیسٹ و پنج ہاسیکو)	-۶۰
۱۳۰	گواچن	-۶۱

بے قرار انت دل

”وَتِي بَاتِن ۽ چَپ و چاگرد ۽ عکاسی کنگ ۽ پیش دارگ“ دُراہیں بنی
 آدمانی بُنِ حَب انت بلے ہر بنی آدم اے بُن حَب ۽ وتی لیاکت ۽ جاورانی پدا
 کارمرز کنتہ ہمیشا اگن یکتے ۽ لیاکت ۽ جاور پلسپہ زانتی ۽ مُتابک ۽ بہنت ۱۰ آ
 پلسپی بیت سائنس زانتی ۽ مُتابک ۽ بہنت ۱۰ آ سائنس زانت بیت سیاست
 زانتی ۽ مُتابک ۽ بہنت ۱۰ آ سیاست زانت بیت ۱۰ ازم کاری ۽ مُتابک ۽
 بہنت ۱۰ آ ازم کار بیت۔

ازم کارانی بازین تھرے بنت کہ آہانی توکاناچی ، سازگر ، گشندہ ، نکاش ،
 عکاس ، بت تراش ، لبرانٹ ۽ دگہ ہے ڈولیں ہوار انت ۔ لبرانٹانی دو بنیاتی تھر
 بنت یکتے ۽ سیادیں لبرانٹ گش انت ۽ دومی ۽ پھکیں لبرانٹ۔ سیادیں لبرانٹ
 ہما لبرانٹ ۽ گش انت ، کہ آ ڈنی دنیا ۽ جاور ۽ چیزہانی سر ۽ گیشتر ۽ باتنی ۽

جسائیں جہزہ ء مارگانی سرء کتر زور دنت ء ایڈول ء تاریخی ء سیاسی ء مالی ء کیمیائی
 ، حیاتیاتی ء دگہ ہے وڑیں نبشانک نبشہ کنتہ وھدے کہ پھکیں لبرانٹ ہم
 لبرانٹ ء گش انت ، کہ وتی باتنی ء جسائیں جہزہ ء مارگانی سرء گیشتر ء وئی دنیا
 ء جاور ء جہزہانی سرء کتر زور دنت ء ایڈول ء شاعری ء کسمانک ء آزمانک
 ریزمانک ء ناول ء دگہ ہے وڑیں لبرانکی شکل سازایت۔ پھکیں لبرانٹانی ہم
 دو بنیاتی تہر بنتہ یکے ء شاعر گش انت ، کہ شاعری کنت ء گال ء لپہ ء دگہ دگہ
 شکل سازیتہ وھدے کہ دومی ء ردانک کار گش انت ، کہ کسمانک ء آزمانک
 ریزمانک ء ناول ء دگہ ہے وڑیں ردانکی شکل سازایت۔

شاعر ء ردانک کار ء باز بنیاتی ہاسیت نیک بنتہ چوکہ : ہردک وتی پشٹی
 ، پیدائشتی ، باتنی ء چپ و چاگردی جاورانی سوب ء سک ماروک بنتہ زیاعیں
 ماروکی ء سوب ء وتی زہریان چہ لس مملوکات ء گیشتر مار انتہ وت ء باز
 ناسرجم ء ناپائیدار لیک انتہ پہ ارادہ یا بے ارادہی وتی سرجمی ء ابدمانی ء
 واھگ ء دارانت ء کوشت ء کن انتہ ء چرے واھگ ء کوشت ء آسرء ،
 آ، سرجم ء ابدمان وا نہ بنت ، کہ نہ بوئگیں چیزے ، بے شاعر ء ردانک کار جوڑ
 بنتہ شاعر ء ردانک کار بوگا رند ، چہ وتی جاوراں بے ایمن تر ، پہ وتی واھگانی
 پورہ بوگا بے تھیر تر ء پہ وتی دیستگیں وا بانی جوانیں تعیراں بے قرار تر بنتہ

ہمیشہ وقتی ازمانی توکا پہ زانت یا پہ نزانگ وقتی ناتوامیں واہگ ۽ دیسگس واہاں
 درانگاز کن انت، کہ چریشی ۽ آسر ۽ آہانی ازم چراہانی ناتوامیں واہگ ۽ دیسگس
 واہاں سر بیچ بنت ۽ آہانی تحلیسِ نفسی ۽ مستریں وسیلہ جوڑ بنتہ ازمانی سازگ
 ۽ رندا آھنچو مار انت، گھٹے زانا یک نہ یک شکے ۽ آہانی ناتوامیں واہگ ۽
 دیسگس واب پورہ بونگ انت۔ ۽ چریشی ۽ آبے کساس وشی ۽ آسودگی مار انت۔
 شاعر ۽ روانک کار ۽ ازم سازی ۽ بنیاتی وڈھم یک انت۔ وھدے آزیامیں
 ہاروکی ۽ زہیرانی مارگ ۽ سوب ۽ ازم کار جوڑ بنت ۽ وقتی سرجمی ۽ ابدمانی ۽
 واہگ ۽ دار انت، گڈا پرے مراد ۽ آ دو وڑ ۽ جمد کن انت۔ یکے آ وقتی باتن ۽
 عکاسی ۽ کن انت ۽ وقتی جند ۽ پکر و واہگ، درد و سوزمان ۽ گم و گلاں درانگاز
 کن انت۔ ۽ دومی آ، وقتی چپ و چاگرد ۽ عکاسی ۽ کن انت ۽ ذنی دنیا ۽ جاور ۽
 چیزحاں درشان کن انت۔ وھدے آ وقتی باتن ۽ عکاسی ۽ کن انت، گڈا آہانی جند
 ۽ جنائیں شخصیت آہانی ازماں مان بیتہ ۽ وھدے چپ ۽ چاگرد ۽ عکاسی ۽ کن
 انت گڈا ذنی دنیا ۽ حواریں شخصیت آہانی ازماں مان بیتہ ۽ ایڈول ۽ ازم
 بزانت ۽ جند ۽ شخصیت ۽ دنیا ۽ آلم ۽ شخصیت ۽ دوپہنامیں گرنچے بیتہ چہ وقتی
 شخصیت ۽ زاعر کنگ ۽ ازم ۽ بزانت ۽ توکا جمالیات و ڈولداری پیداک بیتہ ۽
 دنیا ۽ آلم ۽ شخصیت ۽ درشان کنگ ۽ ازم ۽ بزانت ۽ توکا مراد ۽ نپ و پاندگ

پیداک بیتہ

چہ وتی شخصیت ۽ زاهر کنگ ۽ وتی جتائیں طرزے پیداک بیتہ وحدے
 کہ دنیا ۽ آلم ۽ شخصیت ۽ درشان کنگ ۽ رنگارنگیں بن گپ دست پکیت کہ
 آہانی توکا سیاسی، مالی، نفسیاتی، چاگردی ۽ دگہ ہے ڈولیں بن گپ ہوار انتہ چہ
 وتی شخصیت ۽ زاهر کنگ ۽ ازم ۽ لزانک ۽ توکا جزہ ۽ مارگ پیداک بیتہ
 وحدے کہ چہ دنیا ۽ آلم ۽ شخصیت ۽ درشان کنگ ۽ ازم ۽ لزانک ۽ تما پراہی
 ۽ شاہیگانی پیداک بیتہ آگن یک لزاننٹے، ایوکا وتی شخصیت ۽ زاهر بکنت، تہ آئی
 ۽ ازم تک بیتہ ۽ آگن یک لزاننٹے ایوکا دنیا ۽ آلم ۽ شخصیت ۽ درشان بکنت
 تہ آئی ۽ ازم بڈول بیتہ ۽ جوان تریں ازم ہما انت کہ آئی ۽ تما جند
 شخصیت ۽ دنیا ۽ آلم ۽ شخصیت ہم دپ ۽ ہم گرنج بہنتہ

ہر چند کہ شاعر ۽ ردانک کار ۽ باز بنیاتی ہاسیت یک انتہ پدا ہم اشانی
 نیام ۽ چیزے پرک آلم ۽ است۔ چوکہ: شاعر گیشتر ماروک ۽ ردانک کار کتہ
 ماروک بیتہ شاعر گوں جزہ ۽ گیشتر ۽ ردانک کار کتہ کار گیشتر شاعر ۽ توکا پتہ
 و اپلی ۽ شرگداری زانت ۽ لیاکت کتہ ۽ ردانک کار ۽ توکا گیشتر بیتہ شاعر ۽
 توکا سگ و اوپار ۽ تاکت کتہ ۽ ردانک کار ۽ توکا گیشتر بیتہ شاعر ۽ توکا آرات
 ہیالی گیشتر ۽ ردانک کار ۽ توکا ذمہ داری گیشتر بیتہ شاعر ۽ توکا بے وتی گیشتر ۽

ردانک کار ۽ توکا ہوش و گوش گیشتر بیتد

چریشی ۽ ابید ، باز مردمانی توکا چه یکے ۽ گیشتر ازمانی لیاکت ہم بیتد چو کہ ،
لیونار ڈو ڈاونچی یک پجیا عکاس ، بُت تراش ، سازنده ، ریزمانک کار ، پٹ و پول
کار ۽ انجینئرے بوگدھے ڈول ۽ باز مردمانی توکا شاعری ۽ ردانک کاری دو عینانی
حوریں لیاکت ہم بیتد اشی ۽ مثالانی توکا ولیم شکلسیر ، رابندر ناتھ ٹیگور ، احمد
ندیم قاسمی ، ظہور شاہ ہاشمی ۽ دگہ بازیں مردے ہوار انتد چرے ہبر ۽ پندر
بیت کہ باز ازم کار یکس وهد ۽ چپس ہاسیت ہم دارانتد بزاں جاورانی پدا ،
برے گیشتر ۽ برے کتر مارانت ، برے گوں جزہ ۽ گیشتر ۽ برے کتر کارگر انت
، برے پٹ و پول ۽ شرگداری ۽ نیمگا کتر ۽ برے گیشتر دگوش دی انت ، برے
سگ و اوپار کتر ۽ برے گیشتر درشان کن انتد برے گیشتر آزات هیال ۽
برے گیشتر ذمہ دار بنت ، برے گیشتر بے وت ۽ برے گیشتر ہوش و گوش بنت
اے ڈولیں ازم کارانی بابت ۽ اے ہبر ۽ زانگ سک گران انت کہ باریں آ
کجام وهد ۽ شاعر بنت ۽ کجام وهد ۽ ردانک کار ، کجام سہت ۽ آہانی میل شاعری ۽
نیمگا بیت ۽ کجام سہت ۽ ردانک کاری ۽ نیمگا — بلکین راستیں ہبر ہمیں انت
کہ ازمی هیالے ۽ آہگ ۽ وهد ۽ برے برے آوت ہم ہیران بنت کہ آئی ۽
ماں شاعری ۽ شکل ۽ بساز انت یا ردانک ۽ شکل ۽ — ہر حال ۽ اے ازمی باز

پڈی، پہ سازگ ۽ بابت ۽، آہانی حق ۽ روت — چیاکہ آگن یک هیالے ماں
 شاعری ۽ سازگ نہ بیت، گڑا آئی ۽ ماں ردانک ۽ ساز انت، ۽ ماں ردانک ۽
 سازگ نہ بیت، گڑا آئی ۽ ماں شاعری ۽ ساز انت ۽ ایڈول ۽ آڈکس ازی
 هیال چرہابی ازم کاری زد ۽ باز باز نہ رک انت —

قول کیتھرین پیرک نیگا، ازم سازی ۽ چارہاسیں گام گج بنت — اولی ۽ تیاری
 گش انت، کہ اشی ۽ توکا ازم کاریک نہ یک بن گپے شوہاز کنت ۽ آئی ۽ دگہ دگہ
 پہنا تانی سر ۽، شرنی ۽ سر ۽، چار و بچار کنت دومی ۽ واب گش انت، کہ اشی ۽
 توکا بن گپ ۽ آئی ۽ پہنات نامدنتے ۽ واب ۽ آگسی ۽ جاور ۽ ماں باتن ۽ چست
 وایر بنت سیمی ۽ زاہری گش انت، کہ اشی ۽ توکا بن گپ ۽ آئی ۽ پہنات
 عکسانی شکل ۽ دیم ۽ کا انت ۽ چاری ۽ اقرار گش انت، کہ اشی ۽ توکا ازم کار،
 اے عکسی شکلاں، لبر، آواز ۽ رنگ ۽ شکل دنت۔

ازم کاری ۽، ۽ ہاسیں سورت ۽ الکاپیں ازم کاری ۽ لہتمیں بنیاتی ذرورت انت،
 کہ آہانی توکا لیاکت، ہب، چار و تپاس، ہیل کاری ۽ وانگے ہوار انت۔ الکاپیں
 ازم سازی ۽ داستا چونائی ۽ وا اے دراہیں ذرورت انی انت۔ بلے چریشانی توکا

INCUBATION ۽ PREPARATION ۽ STEPS ۽

OBSERVATION ۽ یا مشاہدہ ۽ VERIFICATION ۽ ILLUMINATION ۽

STUDY ۽ PRACTICE ۽

وانگ یک پیداور تریں بستارے دارایتہ چیا کہ بے وانگ ء یا کم وانگ ء یک
 اسیں کچے ء جوانیں ازم سازی بوت کنتہ بے چراھاسیں کچے ء گوزگ نہ
 یتہ وھدے کہ وانگ ء برکت ء ازم کار ء زانت وڈایتہ آوڈ وڈیں تجربہ
 ت کنت ء وقتی ازم ء گیش چہ گیشتر ء دیروی دات کنتہ الیشی ء مطلب الیش نہ
 ت کہ زیات و انوک ء وانندہ تریں مردم، چہ کم وانوک ء وانندہ ترین مردم
 ، یا وانندہیں مردم چہ نا وانندہیں مردم ء ، ہر سورت ء مستریں ازم کار
 یتہ دنیا ء ٹوھیں وانوک ء وانندہ باز گوستگ بے چراہاں گیشتر ازم کار نہ
 نگ انتہ وھدے کہ باز کم وانوک ء وانندہ ترین مردم یا نا وانندہیں مردم
 م کار بوئگ انتہ مرچینگیں دور ء ہم باز ہنچیں مردم گندگ بنت کہ وانوک
 وانندہ ترانت، بے کستریں ازم کار انتہ وھدے کہ ہنچیں کم وانوک ء
 ندہ ترین، ء ناوانندہیں مردم ہم است، کہ مستریں ازم کار انتہ بے اگن
 بریں لیاکت، ہب، چار و ٹپاس، ہیل کاری ء وانگ ء دو ازم کار دیم پے دیم
 ک بہیت، گڑا چراہانی توکا ہما ازم کار زیات دیروی کنت ء مستریں ازم کار
 بیت، کہ گیشتر وانیت ء گیشتر زانتہ مثال ہبر ء قاضی عبدالرحیم صابر ء
 یں شاعری بے وانگ ء ، ء محمد حسین عحقا ء ڈولیں شاعری گوں کم وانگ ء ،
 کن انت، بے عطا شاد ء ڈولیں شاعری، فرانز کافکا ء ڈولیں آزمانک نویسی ء

دوستو فسکی ۽ ڈولس ناول نویسی ۽ داستا باز وانگ لوستیہ

ازم کاری ۽ ہنرمندی دو جتا جتائیں چیز انتہہ ازم کار ہما انت کہ ازم
 رھبنداں ہم شرتی ۽ سرء بزانت ۽ آئی ۽ ازم ۽ تما زورا، اثر ۽ سازگی دروشم
 ہم بہیت، وھدے کہ ہنرمند ہما انت کہ ازم ۽ رھبنداں واشرتی ۽ سر
 بزانت، بلے آئی ۽ ازم ۽ تما زورا، اثر ۽ سازگی دروشم بہیت ۽ آلبس ہنرمندی
 ازم ۽ کمال بلیک ایتہ۔ کوهنیں زمانگ ۽ اٹلی ۽ رافیل ۽ مائیکل انجلو ازم
 کاریں عکاس بوگ انت، وھدے کہ اندر یا دل سار تو یک ہنرمندیں عکاسے
 بوگ، کہ رافیل ۽ انجلو ۽ دیم ۽ ھچ ازمی بستارے نہ بوگ نئے اردو بزانت ۽
 توکا میر ۽ غالب ازم کاریں شاعر بوگ انت، وھدے کہ ناخ ۽ نظم طباطبائی
 ہنرمندیں شاعر بوگ انت، کہ میر ۽ غالب ۽ دیم ۽ ھچ ازمی بستارے نہ بوگ
 نئے

ازم ۽ سوب مندی ۽ داستا ازم کار ۽ باخی بوگ اتی انتہ تاکہ آ کوھنیں
 روایتاں ہرودشیت، نوکیں روایتانی بن ہشت ۽ ایر بکنت ۽ رنگا رنگیں تجربہ
 بکنتہ ازم کار ۽ ھے ہاسیت ۽ را آلدس ھکسلے ۽ والٹیر ۽ شیتانی ہاسیت گشتگ
 انتہ قول والٹیر یتگا:

”ازمی سوب مندی ۽ داستا اتی انت کہ ازم کار ۽ توکا شیتان بہیت —“

”موسم انت ودارانی“ منی اولی شعری کتاب انت۔ اشی ۽ توکا منی یک
 سد ۽ ہپت دگہ دگہ لبزانی شکلانی، کوهنن ۽ نوکس پر بند، حوار انت۔ چریشان
 باز روایتی پر بند انت ۽ باز تجرباتی — روایتی پر بند وازہر انت کہ من
 روایت ۽ اثر ۽ پر بستگان۔ بلے تجرباتی پر بند، نئے ہاس پہ تجربہ ۽ ہاتر ۽
 پر بستگان، ۽ نئے ہاس پہ رندی شاعرانی سکین ۽ واسا — بلکس اشی ۽ یک دگہ
 ہاسین ۽ مستریں سوب بے ہم است۔ ۽ آیش انت کہ منی دل یک سکس
 بے قراریں دلے۔ آئے یکس رذانی شکل، تکنیک ۽ بن گپ ۽ سر ۽ ساکم
 بیت۔ ۽ نئے یکس شعری شکل، تکنیک ۽ بن گپ ۽ سر۔ بلکس آلویت کہ
 من ہر دھد ۽ نوک ۽ نوک ترین چیز بسازاں۔ ازم ۽ توکا باجگی ۽ رنگارنگی
 پیداک بکناں۔ لبزانیک ۽ یک نہ یک۔ کچ ۽ دیم ۽ ہراں۔ اگن من چوکت نہ
 کت، گرا بزاں من ہج نہ کت۔ اگن من ہج نہ کت، گرا منی ازم، لبزانیک ۽ زند
 ۽ توکا اوشتے پیداک بیت۔ ۽ اوشت مرگ و میران ۽ نشانی انت۔

شاعری یک جزگی ۽ مارگی ازسے اشی ۽ توکا دتا جزہ ۽ مارگ، آلم ۽ جزہ ۽
 مارگانی شکل ۽ آلم ۽ جزہ ۽ مارگ، دتی جزہ ۽ مارگانی شکل ۽ پیش کنگ
 لوشت۔ ۽ الکا میں شاعری ۽ واسا ملی انت کہ دتی جزہ ۽ مارگ، آلم ۽ جزہ ۽

لے ہاسیں سورت ۽ آزمائی۔

مارگ، ہم دپ، ہم گرنج کنگ، ہم پیش کنگ، بہنت - پدا ہم، راستیں ہبر
 ہمیش انت کہ ازم، ازم کار، ہمیں بندیک نہ بیت، بلکس مزنیں کساتے،
 آزات بیتد اے ازم کار، دست، سازگ، وا، بیت، بے چیزے پہ ارادہ،
 چیزے پہ بے ارادہی، پیمشانے ازم کار، واہگ، پدا سازگ، بیت، نئے آئی
 واہگ، پدا یک، ہاسیں رنگے، سازگ، بیتد، بلکس زیات تر، حر و حدے،
 حر رنگے، کہ وٹ لوٹیت، وٹ، ازم کار، دست، سازنیت، ایڈول، ازم
 کار، لیاکت، حُب، چار وٹپاس، ہیل کاری، وانگ، رو، زاهر بیت، یک
 ہلکتے جوڑ بیتد

پیمشا منی اے پر بند ہرچ رنگے، کہ زاهر بوٹگ، ہلکتے جوڑ بوٹگ انت،
 ہمیش انت شمنے دم، انت۔

ے رنجے بہیت کہ شاد ہے، گران انت پہ ایوکی
 سیا سیا کہ شریداری، ہر چیز نیم بیت

غنی پرواز

ترتبت ۱۲۰ دسمبر ۱۹۹۷ء

موسمِ انت و دارانی

بابا آدم ۽ بگرتاں واجہ حدرد ۽ گوانزگ ۽ بگرتاں قبر ۽ بنی آدم تجربہ ۽
 دوراں گوزان انت، اگل ما بگشیں کہ دنیا ازمانی پئی ۽ نام انت تہ منی خیال ۽
 درودگے نہ بیتہ دریا ۽ تلوسگ کور ۽ بے قراری، مرگانی رواج، بال ۽ شادہ،
 گینگیں زمیل، آزمان ۽ شاحیگانی، حرانی ساحیل، نودانی شترگ، پلانی نازکی ۽ بوہ
 ۽ بالاد، بچکند تالانیں سہب ۽ موتک مینتگس بیگا، گشے پہ ازمارے ۽ مارشانی
 جسزینگ ۽ سکین دینگ ۽ جوڑ بوتگ انت۔ واجہ غنی پرواز ہم شعرگشیتہ ناں
 تہنا شعرگشیت بلکس آئی ۽ وتی اسلوبے ہم ہستہ ہمے اسلوب آئی ۽ پجار انت۔
 آئی ۽ شاعری ۽ وتی رنگ ۽ دروشے۔

غنی پرواز ۽ لہزانی کار کرت، جسز ۽ تخلیق ۽ تجربہ تہنا پہ بلوچ ۽ بلوچی ۽
 نہ انت، پہ دنیا ۽ کلئیں آجو شمازیں ایمنی ۽ تپاکی ۽ واب گندیں ۽ مرے دوستی
 لوئیں دل ۽ زبانانی براہ انت۔

رژن، آزاتی، ایمنی، مرا شادمانی، مردم گری، زانت، برابری، ہمدستی، زند، تہلی، وشیانی راستیں گوناپ، گوں دنیا، مہکمیں ربط غنی پرواز، فکری بندر انت۔

مارا ملاہیں سنگتے ہست، مدام گشیت، کہ شے رگام بلوچانی ابو جہل انت، غنی پروازا بن رشد انت۔ آئی، زہر، ہسد وتی جاگہ، بلے اے دوئیں نام پہ شے، پرواز، انچو ہراب نہ انت اگل کے دل، بزانت۔ غنی پرواز، آزمائگی تکنیک، تجربہ، رہبند، ہمینچو بصیرت افروز انت کہ آہوکیں صدی ہمیشانی تہا پہ بلوچاں راہے کشیت۔ آزمائک، حساب، غنی پرواز، شعری وژن کمو نوزور تر انت۔ بلے ایشی، مضا اے نہ انت کہ نوزوری، نیستی، تیاری ہستی انت، بلکیں اے راستیں، چپیں دستانی رنگ، انت کہ ہر دو سرجم انت۔

غنی پرواز آزمائکاری، لپے کاری، ابید شریں نگدکارے ہم ہستیں، شاعری دگہ چیزے، شرگداری دگہ شاعری دل، سازشت انت، شرگداری عقل، آ تخلیق، تہا کہ شرگداری رنگ مان بیت آ، تخلیق، تخلیقی نمساں پیلہ کت نہ کت، آ، شرگداری، تہا کہ تخلیقی جو ہرمان بیت آ شرگداری، گزراں پیلہ کت نہ کت۔ ہمے پیما، شاعریں غنی پرواز دگرے، شرگداریں غنی پرواز دگرے، آزمائکاریں غنی پرواز دگرے

غنی پرواز ۽ نظم سنگینیں زندے دُس ۽ نشان ۽ دینیت ۽ ہر نظم خاصیں پیغام
یے والنوک ۽ دنت۔ باز تچک ۽ تچک ۽ باز ازمی ماں تر ۽ پد، والنوک ۽ دشمنود
کت۔

ہزار پوش ۽ تلا اتاں من،
تہار ۽ بے بر مشیں جاگے ۽
نزانتیں و ابانی گاریں ہلک ۽
گلاش اتاں گوں نزانتیں و ابان۔
منارا ٹومینت ۽ آگہ اش کت
مناچہ ہر پوٹے ۽ در اش کت
در آمدیں ہلکے ۽ سر اش کت
پہ رنگ جاھے، پہ ذات جاھے
پہ ٹک جاھے، پہ نس جاھے
برے پہ ہند ۽ برے پہ ڈیھہ ۽
برے پہ دین ۽ برے پہ لیکہ
ہزار انسان ۽ کچ ۽ کنیل انت
کجام شر ۽ کجام ہراب انت

کجام راست ۽ کجام دروگ انت

کجای ۽ جوان تر بزاناں

کجای ۽ گندہ تر بلیکاں

جهان کُنیں کہ یکنیں ڈیھ انت

توامیں عالم کہ یکنیں بیھ انت

تلاھیں مرموم گری کہ دین انت

تپاکی ۽ دیمروی کہ لیکہ —

گوں هرکس ۽ دردواری دود انت

گوں زرد ۽ هوناں گوں جان ۽ هیداں

گوں واھگ ۽ رنگ رنگیں پُلاں

من سمبھیناں اے گیدی ۽ را

من آدمی آل من آدمی آل

(گواچن)

غنی پرواز ۽ دستونک ۽ گالوار شرتر گیشته ۽ زندگی ۽ فطری میل ۽ تب ۽ آدینک

۽ پلگار ۽ پہازگ ۽ وھد ۽ چشت ۽ ایر ۽ آشوبانی دیپانی ۽ شرتریں پیصے ۽ کت

کت

دل ۽ مجیڈ تو بے سوبیانی رنجاں نل
 مدامی راہی ۽ ہر جاہ ۽ ہر کجا منزل
 قدمی باگ ۽ دوینانی سیادی یے کو حنیں
 جتا چتور مروچی بہ بنت پل ۽ شل
 یا چوکہ :-

برے پہ دردے ۽ نالیت برے پہ درمانے
 دلوں پہ سوتے ۽ سنڑیت نئے پہ تاوانے
 بہ بیت بہشت آگن دائمی تہ روت چہ دل ۽
 جتانی شکلیں نیادانی انی میانے

نظم ۽ تما مدام زند ۽ راستیں دروشم دیم ۽ کاہنتہ چوکہ لہزانک ۽ تما
 مقصدیت واجہ غنی پرواز ۽ لیکہ ۽ ہرے چیاکہ وت بامضاہیں زندے ۽ واہند
 انت، اشی ۽ کسانیں درورے "مچ" انت، مچ، تہنا، ساہ ۽ ساہگ ۽ سر ۽ چیدگ
 (Symbol) نہ انت بلکس اُمتیت ۽ اوست ۽ معنا ۽ ہم گوں ونا پیریت گوں
 (پیشکہ بلوچ گشیت مچ ۽ مچ)

من مچے آں

کہ برکنال

ہر راہی ء
توشگ دیاں

کئے اگن
لوٹیت منی
ساہ ء بگیپت
مچ ء کپیت

(مچ)

انسان ء وجود تاں سرا طلب ء نمونہ یے، ہما طلب کہ مرگ ء زھریں کدہ یے
ہم ایر جیگ کت نہ کنت۔ طلب وتی بہ بیت کہ خدا ء، طلب طلب انت۔ کریم
دشتی گشیت۔

تو منی جند ء مُجبتی ارواہ ء طلب
من وتی شوہاز ء تئی رند ء کپیتگاں
طلب بنی آدم ء بیقراری ء قصہ انت۔
نزانان کہ چہ کو؟
گشے دانما پن کیت انت توارے

کہ بیا پتواں من
 توار ۽ گراں باں
 دیاں ڈیک گوں حور چاٹیں کاڑے ۽ را
 ۽ بندات ۽ من انچو ماراں
 — ہمیشٹ منی زند ۽ شوہاز ۽ منزل

بلے لکیت روچے
 کہ کل لذت ۽ وشیاں جہان بیت ویران
 نہ انت الش منی زند ۽ شوہاز ۽ منزل
 ہے مارگ ۽ گوں
 رواں دیمتر ۽ باں
 ۽ گنداں جنک یک چہ یک ۽ من شررنگ تریں بے حساب
 جاہ پہ جاہ یک پہ یک ۽
 ۽ ہریکے ۽ تند ۽ نیادانی بے دروریں جنتانی
 ہمک لذت ۽ وشیارا
 چشان ۽ وت ۽ راشموشاں

بے دائمی ہج نگنداں ہشتے

بزاں ہر برا

جنتی لذت ۽ وشیانی جہان بنت ویران

۽ ہر رند ۽ من ہنچو ماراں

نہ انت المش منی زند ۽ شوہاز ۽ منزل

زاناں کہ چہ کو

مدام پمن کتیت انت توارے

۽ آکئی توار انت

(زاناں کہ چہ کو)

تخلیق، راستی ۽ تخلیق کار ۽ وتی باطن ۽ گوانک انت، اے تخلیق ۽ وتی

رژن انت کہ جہانے پتہت، اگاں ناں نبشتہ ۽ ساہتاں تخلیق کار وتی جند ۽

آدینک ۽ چار ایت۔ ہمے داخلی انفرادیت شنگ ۽ تالان بیان، اجتماعی خارجی ہما

درد ۽ کہ ہر کسی تما بند انت ہمائی ۽ چند ایت، کدین ایت ۽ درمان کنت

مرید نشنگ ۽ داگ دنت جان ۽ بند بند ۽

کہ یات ملتیت انت

تلاہیں حانی

شپانی پر نوریں ماہیکانی

ء مہرء شررنگی ء نشانی

مرید نشنگ ء داگ دنت جان ء بند بند ء

کہ یات ملتیت انت

میر چاکر

شپانی سیاہی ء ظلم ء زوراکی ء نشانی

مرید نشنگ ء داگ دنت جان ء بند بند ء

(مرید نشنگ ء داگ دنت جان ء بند بند ء)

م انت ودارانی ۵۶ گال ء لپتہ ء ۵۱ لکڈ، ہائیکو ء چار بندانی، کتابے —

کتابے نہ انت بلکس واجہ غنی پرواز ء باطن ء رژن انت، فکر ء آدینک

، کہ مئے دم ء انت —

منظور بسمل

ترتیب ۱۷ دسمبر ۱۹۹۷ء

دور نہ انت منزل

بنیادم چہ وتی جہد ء کوشستانی سوب ء وتی چپ ء چاگرد ء جاورانی
 تما بدلی سدلی کاریت اے بدلی سدلی پہ دیمرنی ء ہاترا بنداتی گایج جوز
 بنت ء چہ ہمیشی ء دیمرنی ء بازیں وڑ ء شکل دیم ء کاهنت۔ ماں چاگرد ء
 سیاسی ، فکری ، علمی ، لبرانکی ، معاشی ء تہذیبی قدر ء کیلواں دیمرنی رسیت۔
 سب ء بیگاہ ماہ ء سال ۔ بہار ء تا کینڈ ء موسمانی بدلی سدلی روچانی
 گردش ء یک نمونگی کہ چریشاں وہد ء پیش قدمی ء یک رژناہیں شہوتے
 دست کپیت۔ چہ انوگا دو ء نیم ہزار سال پیسر "ہیرا کلائٹس
 (Heraclitus) ء اے راستی ء گوں رژناہیں لبران پذیر کنگ کہ وحد
 ہمک ست ء دمان دیم ء گام جنان انت ء ایشی ء ہمرانی ء دنیا ء کلنیر
 چیز دائمی سفرے ء تما انت۔ آ، گوشت۔۔ "You can not step twice

into the same river for fresh waters flowing in upon
 you. "تو یک دریا ہے ۽ تہا دو وارگ ایر کپت نہ کنے۔ ہمے ہاترا کہ
 ہمک دمان ۽ تازگیں آپ تہی سر ۽ گوزگ ۽ انت۔"

ہیرا کلائیس دراصل ۽ وہد ۽ رفتار ۽ گوں آپ ۽ چگ ۽ تشبیہ
 دنت ۽ ہیے گوشگ لوٹیت کہ دنیا ۽ آئی ۽ ہمک چیز دائمی سفر ۽ تہا
 انت ۽ وہد ۽ ہیے سفر دیمرنی ۽ سفر جوڑ بیت ۽ چہ ہمیشی ۽ دنیا ۽
 ارتقاء ۽ بازیں شکل دیم ۽ کاہنت۔

چہ غنی پرواز ۽ شاعری ۽ ہیے پدرا انت کہ آچہ سماجی سطح ۽ بدلی
 سدلی ۽ دیمرنی ۽ اصل مانا ۽ زائیکار ۽ سرپد انت۔ آئی ۽ عمد ۽ درد ۽
 رنجناں وتی تخلیقی ارمانانی تہا انچوچ ۽ یکجا کتگ کہ منی حیاں ۽ ایشی ۽
 درور ۽ عمد ۽ ہیے لبزانکی، معاشرتی، سیاسی، راجی ۽ تہذیبی راجد پتر پیش
 کت نہ کنت۔ آئی ۽ عمد ۽ زلم ۽ زور، پرشت ۽ پرورش، بیوسی، معاشی
 بدحالی، لٹ ۽ پل، راجی پد منتگی ۽ بنیادم ۽ مزمنیں بستار ۽ ایر جیگی ۽ را
 انچیں ہیے ۽ بازیں حوالماں ماں وتی شاعری ۽ تہا آورتگ کہ چریشاں
 آئی ۽ سماجی آگی داد ۽ توسیپ ۽ لانتک انت آئی ۽ راجی جیڑھاناں ادب

۽ بہرے جوڑ کتنگ کہ دیمرنی ۽ یک بنداتی راہبندے منگ بیتہ پہ
غنی پرواز ۽ لتیں شعر کہ بنیادم ۽ سرا اتلگیں جیڑھانی عکاسی ۽ کن انت

۽ بیت ماہکانی نئے بیت بام

پما تہار انت دنیا مدام

ہر چیز رهن انت ہر کس گلام

پشکپتہ ڈیہہ ۽ اللہ ۽ نام

۶۶ ————— ۶۶

دنیا کتنگ زالماں جندمے

ہون ۽ درد انت یا ارس ۽ رگام

۶۶ ————— ۶۶

تکے گئے آسنی — زندگی

مرگ ۽ شکار جاہ انت اے جہان

ہے پیما جہل ۽ نبشگیں سانیٹ ۽ تہا ہم بنیادم ۽ جاور ۽ جیڑھانی پد

گوں تخلیقی رنگ ۽ مزن جوانی ۽ کنگ بوتنگ

۽ ماں شانتمہ زند ۽ شیب شپ ۽ ہر چاریں نیمگاں

دنیا گشتے کہ سر جمیں پہنیا مء اندر انت
 آلم گشتے کہ سر جمیں بے راہ ء آپر انت
 نئے بیت بامسار ء بیت نے کہ ماہکان

ہنچش کہ ماں جہان ء بونگ کرن ؛ بار یگان
 بنی آدمی گشتے کہ ہما ڈول ء بے سرات
 انگت گشتے کہ بیوس ء بیواک ء بے در انت
 میران ء ہلک ء بندیک انت مرچی ہون زندمان

ۛ—————ۛ—————ۛ

اھے رنگ ء غنی پرواز ء نظم ”گواچن“ ء ہر سدر جہانی راستی ء یک
 ے ء گوں بنیادم ء یک راستیں وابستگی یے مارگ بیت ء نظم ء گڈسر ء
 میں راجی درد ء وابستگی وتی بستریں سیمسراں گندگ بیت چوکہ:-

ہے گوں زرد ء حوناں، گوں جان ء ہیداں

گوں واہگ ء رنگ رنگیں پلاں

من سمہیناں اے گیدی ء را

من سمہیناں اے گیدی ء را

من آدمی آل، من آدمی آل

۶۱ ————— ۶۲

۱ پرواز ۽ ڪتاب ”موسم انت ودارانی“ ۽ تما چونانی ۽ بازيں جل
 بنيادی جیڑھانی پدرائی گوں پدردیں وڑے ۽ کنگ بوتگہ بلے شاعر
 بزاں غنی پرواز مارا تچسبر چرے حالاتاں دلپروش ۽ نا امنیت گندگ
 نیت۔ آئی ۽ ہمک شعر ۽ تما مارا یک مہکمیں ایته گندگ ۽ کنیت
 پرواز ۽ شاعری سر ۽ تاں پا ۽ یک سکینے کہ ہے سکین پہ مردم ۽ یک
 ایته ہے رد ۽ اے نظم کہ :-

۱ گم مکن پہ مرچگیس دسیاہی ۽
 پہ شد ۽ بے پچی ۽ بے جاہی ۽
 داتما دردانی کس دیمپان نہ بیت
 بیت اگل دردے تہ بے درمان نہ بیت
 کتے مریت پہ انت ۽ نادراہی ۽
 گم مکن پہ مرچگیس دسیاہی ۽

دور نہ انت نون شادہ ء رثن ء دوار
 پر گوزیت لنبیس شپ ء بیت بامسار
 ہچ مچار تو منزل ء بے راہی ء
 گم مکن پہ مرچگیس دلسیاهی ء

☆ ————— ☆ ————— ☆

— پہ امروز ء سکیانی مقابلہ کنگ ء ہاترا یک مزنیں تسلأ ء دلبدی یے
 چونائی ء شاعری ء جند دل ء جنز ء مارشانی پدرانئی کنوک انت نون دل
 ء جنز ء مارشانی پدرا کنگ ء ہاترا زبیداریں لبرانی کنگ زورگ الی
 انت — غنی پرواز ء شاعری ء بازیں تر ء نمونگانی وانگ ء پد ، ہے
 گندگ ء کسیت کہ غنی پرواز ء شاعری ء تشبہاتی ، موضوعاتی ء صنفی
 تجربہانی سرا مزنیں دست رس حاصل انت چونکہ غنی پرواز ء وتی شعر
 دپتر ء نام چہ وتی یک ہائیکوے ء زرتگد ہائیکو ”موسم انت ودارانی“
 یک انجیس دکیش ندارگے کہ ایٹے ء ہمک لبر ء تما یک عجیبیں کشٹے است۔
 ”موسم انت ودارانی“ بندات تا آھر ء ودار ء ہلاس نہ بوؤکیں کھیٹے
 گندگ ء کسیتد انجیس ودارے کہ آ ، ودار ء تما درد ہم است ء لذت ہم

دل ۽ بقراری چه وتی یک دوستے ۽ یا ہمارے ۽ جتانی ۽ ودی بیت۔ بلئے ودار
 ۽ آسرا انت کہ دل ۽ بقراری ۽ ودینیت۔ اردو والا گوشت "انتظار کی
 گھڑیاں موت کے برابر ہوتی ہیں۔" بلئے کہ شاعر ۽ گیشتر شعرانی تھا ودار ۽
 بقراری گندگ ۽ کنیت بلے آ، چریشاں ہچسبر تکانسر ۽ پریشاں نہ انت
 پرچہ کہ آتی ۽ دل ۽ تھا ایٹے چو کلات ۽ رستگد "دور نہ انت منزل" ہے
 چیزے لبزانی تھا یک انچیں ایٹے گندگ بیت کہ گوں ہمیشی ۽ ہیال ۽ دل
 گیشتر ڈڈ تر بیت۔

چونانی ۽ اگاں ودار ۽ تھا ستر بقراری بہ بیت بلئے اگاں امیت ۽ کسانیں
 رٹنے بہ شہم ایت تہ دل ڈڈ ۽ توان جوڑ بیت۔ انچو کہ شپ سترہیمناک ۽
 تہار بہ بیت ۽ ہیمناکی ۽ تہاری ۽ سوب ۽ دل ۽ بقراری بہ ودیت۔ بلئے سبے ۽
 اُمیت ۽ گوں دل وتی بقراری ۽ ہچ کمار نہ کنت۔

ۛ قہرانی بنجاہ ۽ کپاں

وردانی لوگانی دپاں

سیاہ ۽ تہار ماہیں شپاں

جند ۽ نصیب ۽ گہاں

کشاں مدام من چہنیں
 بلکس بنیت انت ماہلے
 بندان ۽ بوجاں کھماں

————☆————

۽ بلکس بیار انت اے سیہ شپاں رٹنے
 داداں یا تانی پر گرگ لونیاں

————☆————

شپاں بے واب ۽ روچاں بیقراراں
 نزانان کئی مدام من راہچاراں

————☆————

روچ بہیت یا شپ
 تنی ودار ۽ نشنگاں
 نکس بہیت یا نپ

————☆————

۽ ماسگوں بنداں

کنیت انت باریں آناکد

چہ گماں ژنداں

—۶—

ماگندیں کہ غنی پرواز ۽ شاعری گوں وہد ۽ ہمگام انت۔ مرچینگیں دؤر
 چنچو ویم ۽ شتگد چہ سانس ۽ دیرنی ۽ سوب ۽ زند ۽ ہمکروچی کار کم
 چہ کم وہد ۽ گیشتر سرجم کنگ بنت — نوں کسی کرا اسچو وہد نیست کہ
 بنندیت ۽ کسہ ۽ آیات گوشداریت۔ ماہمے ہاترا گوشت کنیں کہ غنی پرواز
 ۽ شاعری گوں وہد ۽ ہمگام انت کہ آکتے سادھیں لبزانی تہا وتی مکسد ۽ بیان
 کنت۔ حالانکہ ہمے سادھیں لبزانی تہا ہیال ۽ جہلانکی سک بے گواز انت۔
 اے رد ۽ ردانکی لپہ ہاسکن ”چراگ“ ۽ ”نزانان چہ چیزے؟“ قابل ذکر
 انت۔ شاعر دھر ۽ حساس تریں مردم لکھگ بیت کہ آئی ۽ ہمک دانک
 گوں راستی ۽ حمدپ بیت۔ آ، چاگرد ۽ ہمک شر ۽ شر ۽ شر ۽ شر نبشتہ۔
 بکنت کہ چریشی ۽ آئی ۽ تخلیقی بستار ۽ یک جتانیں ارزشتے رسیت۔ ہمے
 رنگ ۽ غنی پرواز ۽ ہمک تخلیق ۽ راستی ۽ دور گندی گندگ ۽ کنیت ۰ آ،
 چہ چاگرد ۽ ہج چیز ۽ فراموش نہ انت، بلکیں آئی ۽ نگاہ دانما وتی چاگرد ۽ سرا

ایرانت۔ ایٹمی ۽ پدیس درور ”کورانی شہر ۽ جم پکے“ انت۔ کہ اے نظم
 ۽ ہمک بند ۽ مارا راستی ۽ نشان گندگ ۽ کنیت۔ منی ہیال ۽ بلوچی زبان
 ۽ ادب ۽ گوستگیں تیج سد سالانی تھا اے رنگیں نظم نبشتہ کنگ نہ بوتگ۔
 اے نظم ۽ تھا راست گوشی یک ہاسیں سرہالے جوڑ کنگ بوتگ کہ ہے
 چیز شاعر ۽ تخلیقی صلاحیتاں سراکنت۔

ۛ تالانیں رژن ۽ را بلے

تالانیں زانت ۽ را بلے

کے داشت کنت؟ کے کُشت کنت؟

کے راستی ۽ چیر دات کنت؟

کے بیرک ۽ آزاتی ۽

چست کُرتگیں دور دات کنت؟

ۛ _____ ۛ _____ ۛ _____

اسحاق خاموش

تربت ۱ ۲۴ دسمبر ۱۹۹۷ء

دوستدار

موکل انت چن ترا — دے تو منارا موکل
پادا لوگ ۽ نون برو تو ۽ اوا هج مجل
میریں بیسگر نہاں نکل کہ بُدزاں من ترا
شے مرید ہم من نہاں ، پتو بہاں کہ شیدا
روچاں گراناہ ۽ وڑ ۽ پن مہو وار و عذاب
حانی ۽ ڈول ۽ مہو لُنجیں شپاں تو بے واب
یکتے ۽ توکہ پکار انت — ترا جند ۽ مٹ
یکیاں من کہ کنگ راج ۽ گماں سک دزگٹ
تو وقی جند ۽ دل ۽ درد ۽ دوا ۽ لوٹوک
من دُرہیں گم جتیں کاژانی گمانی زوروک
هور چنچون بہنت میگ ۽ تئی — دُوریں دل
میگ ۽ تئی راہ جتا انت ، جتا انت منزل

موکل انت چمن ترا — دئے تو منارا موکل
 پادا لوگ ء نون برو تو ء ادا حج مجل
 یا اگن تو پہ دل و سٹک منی بے دوستدار
 شرتی ء ہل ء ہیاللاں کئے پھک و پکار
 جند ء گپ ء نہ جنئے ، آلم ء درداں مارئے
 نوک تریں دور ء دُرھیں جیڑہ ء لوٹاں چارئے
 گڈا — پادمیا ء مرو انگت ء تو سستے بجل
 تا دل ء ہازاں وتی گوں تو برچپاں ماحل
 کہ منا بُرگی انت دراج ء نہ دشمن راہے
 ء پرے راہ ء پکار انت منا ہمراہے

برے پہ دردے ء نالیتا برے پہ درمانے
 دلوں پہ سوتے ء سہڑیت ، نئے پہ تاوانے
 گمانی منت ء روک انت — دشپانی چراگ
 شپ ء تماری ء محتاج انت، چونیں مہکانے
 قدم قدم ادا ہمراہ انت، چلہ ء ہزام؛
 گٹھے کہ دست ماں دست انت — باگ ء گیابانے
 بہیت بہت اگن دائمی تہ روت چہ دل ء
 جتانی — شفقیں نیادانی الی میانے
 دل ء بچار کہ شک انت منا کہ ہاں گوں تو
 چہ زیامیں واہگ ء تھی ، جند منی نون ارمانے
 چہ لذتے کہ بہیت — تہل ترا تہ دشر بیت
 غنی! اے زند گٹھے زانا — کیگدی ترانے

مدام پتوآن من

من زاناں

کہ تو رٹن جاہ ہے

توئے ماہ، استار، پورانی در در

دُرھیں آلم، تو سپاہ ہے

من زاناں

کہ تو دشمن بوئے

غلابانی رنگ ہے

بہارانی موسم

سباہ، سمین ہے

یا بیگاہ، کوش ہے

من زاناں
کہ تو بسنزہ ۽ داہگانی
۽ درکسیت چتو ہمک ہل و جزہ
دل ۽ درد ۽ سوزمان تئی بے کھاری ۽ قہرانت
۽ زند ۽ گم و رنج تئی دوری ۽ قہریں توپان

من زاناں
کہ زند ۽ زر ۽ تو ہما گوہرے کہ
دلاپ پتو دنیا ۽ گوہرام ۽ چاکر ہزاراں
۽ من شے مریداں ہما کہ
منی جند ۽ حانی ہم پن نہ بیتیں
بلے چوں کناں کہ
منی دل نہ نصیت
من لوٹاں کہ گوں زند ۽ ہرمدی ۽ پتو قربان بہاتاں

من زاناں

کہ چمن نہ ئے تو

بلے او منی ساہ و ارواہ ۽ واہند

تو زانے نہ زانے

یا من ئے نہ من ئے

مدام پتواں من

دوستی ء مہر ء قدحان نوشاں
من شرابانی شیشگاں پروشاں
دیدگاں کئے چست بکن انگت
من تنی وھدی شرتی ء ہوشاں
نند و نیادانی لذتاں گاراں
چہ وتی جند ء موت پراموشاں
جنت ء نام ء کس مہ گیت انوں
رنگ ء بالاد ء سیل ء دلگوشاں
من ہزاراں سال گوں تو گوازیں
کئے گشت، من — چہ زند ء دلپروشاں

گم مکن، پہ مرچگیں دل سیاہی ء

گم مکن، پہ مرچگیں دل سیاہی ء
 پہ شد ء بے پنچا ء بے جاہی ء
 دائم ء دردانی کس دم پان نہ بیت
 بیت آگن دردے تہ بے درمان نہ بیت
 کئے مرایت، پہ الت و نادراہی ء
 گم مکن، پہ مرچگیں دل سیاہی ء
 پہ نوائی زند گوستگ تہی دُرھیں
 ناتپاکی بوتہ تہی دنیا ء دین
 جہ جن ء زور آلم ء ہمراہی ء
 گم مکن، پہ مرچگیں دل سیاہی ء

دور نہ انت فوں شادہ ء رٹن ء دوار
 پرگوزیت لُنجیں شپ ء بیت بامسار
 حج چار تو منزل ء بے راہی ء
 گم مکن پہ مریگیں دل سیاہی ء

وشتیں زند ء سر گرگ لوٹاں
 مہر ء دنیا ء من مرگ لوٹاں
 من وت ء زرد ء پاہو ء درتگ
 مارگ ء آس ء بن گرگ لوٹاں
 گار کنگ راہ ء گار کنگ منزل!
 منزل ء راہ ء دربرگ لوٹاں
 بلکس بیار انت — اے سیہ شپ ء رثنے
 داداں یاتانی — پرگرگ لوٹاں
 بیار وتی نیاد ء شکل ء شیراں!
 کچلین رنجاں — ایربرگ لوٹاں
 پہ تئی شہدیں مجلساں دلبر!
 قدح ء زہر ء ہم ورگ لوٹاں

جمنیں عمر ۛے تلوسگ گوستگ
 بیا منی لال کہ انسگ لوٹاں

پہ تو سر منی قربان انت

انا تو نہ نے بدرنگے
 آلم — تئی نہ بیت پارنگے
 آ کہ پہ دل د جان دوست انت
 ہچبر ہم نہ چار انت رنگے
 لہڑیں جزگے تو داشتگ
 پچہ — ماں دل ے پہ ننگے؟
 قہریں گونڈلیت پنن تئی
 "کار ے نیاہگ" ے ہر زنگے
 سدک پہ منی مر ے بو!
 دے، گوں آلم ے نوں جنگے

رازاں چه دل ء درشاں کن
 اندوہ و گماں آساں کن
 مہرانی خُماریں بانکہ!
 درداں پہ مہر درمان کن
 بندگیگیں من ء تو ہر دک
 بند و سانکلاں پروشاں کن
 ج ء را کسے است انت
 اللہ ء بچار نوں تراں کن
 تہنا تاکدین ء تندے؟
 زند ء ایوکی سک گران انت
 بیا کہ نوں نہ بیت دل دارگ
 نیادانی منا اومان انت
 واہگ تئی، منی ایمان انت
 پہ تو سر منی قربان انت

دل ۽ مجھیڑ تو بے سوبیانی رنجیاں بلِ
 مُدای راہی ۽ ہرجاہ و ہر کجا منزلِ
 بسند و ت گڑیں ہر طوق ۽ سانکل ۽ بند ۽
 قدم قدم تئی واستیگ پیریں ماعیں گلِ
 نئے راہ دربر ۽ حاجت، نئے منا ہمراہ ۽
 آگن بہیت، سلامت اے درد واریں دلِ
 قدیمی باگ ۽ دوئینانی، سیادی یے کوهنیں
 جتا چتورا، مروچی بہنت پلے ۽ شل
 غنی چہ رختے ہرجاہ کپیت، بیت درمان
 حدا بدانت جہان ۽ ہزار مہری سل

مچ

من مچیاں
 کہ برکناں
 ہر راہی ء
 تو شگ دیاں
 زند ء مدام
 تالان کناں
 من مچی ء
 کئے اگن
 لوٹیت منی
 ساہ ء بگپت
 مچ ء کپت

دَم پہ سہت تئی ترانگ انت، تئی نیاد ۽ اومان انت مُدام
 زند گشتے زانا کہ مہرنگ! — بندیک انت تئی گام پہ گام
 دربیاہاں چہ تئی شر رنگی ۽ دام ۽ چتور؟
 روج تئی گیوار ۽ نام انت، شپ تئی بیکانی نام
 کت و سوت ۽ نیست ہج رنگ ۽ منارا حاجتے
 پمن پشکپنگ اگن مہرانی سوگامیں ملام
 سدگامیں زند بات حیرات پہ پلئیں آجونی
 بیت بے — آجو ہما کس کہ بہیتیں تئی گام
 آکام سوب انت اد ۽ کہ بے بباد ۽ بیت نسب
 تانہ بیت خون ۽ رگامے، دنت چنچوں سُر بام
 بیا چو آشوپ ۽ کہ ویران انت ملوریں زرد ۽ ڈیہہ
 ہر مُرادے بیت — نیادانی سارنہ ۽ توام

نزانناں کہ چہ کو

نزانناں کہ چہ کو
 گشتے دائم ء پمن کیت انت توارے
 کہ ”بیا پتواں من“
 توارے گران ء جنناں منزل ء باں
 انا گمہ ۔۔

دیاں ڈیک گوں حور چا ملیں کاڑے ء را ء بندات ء من ہنچو ماراں
 گشتے کہ ہمیش انت منی زند ء شوہاز ء منزل
 تاپک وهدے ء
 آئی ء نندو نیادانی بے دروریں جنت ء مکہ باں من
 ء ہر لذت ء دشی ء را
 چشان ء دوت ء را شموشاں

بلے کنیت روچے

کہ نکل لذت ۽ وشیانی جہاں بیت ویراں

گڑا آ دمان ۽

پہ دل ہنچو ماراں

نہ انت ایش منی زند ۽ شوہاز ۽ منزل

توار ہم نہ بوت کنت آ اشی ۽

ہمے مارگ ۽ گوں

رواں انگت ۽ ویم تر ۽ باں

۽ گنداں جنک یک چہ یک ۽، من شر رنگ تریں، لے حساب، جاہ پہ جاہ، یک پہ یک ۽

۽ ہریکے ۽ نندو نیادانی بے دروریں جنتانی

ہمک لذت ۽ وشنی ۽ را

چشان ۽ وت ۽ را شموشاں

بلے دائمی ہج نہ گنداں بہشتے

بزاں ہر برا

جنتی لذت ۽ وشیانی جہاں بنت ویراں

۽ ہر رند ۽ من ہنچو ماراں

نہ انت ایش منی زند ۽ شوہاز ۽ منزل

توار ہم نہ بوت کنت آ ایشی ء

نزانان کہ چہ کو

مدام پین کیت انت توارے

ء آکئی توار انت ؟!

شپ شپ انت، روچاں ہم — رٹن ۽ ہرنشاں واپ انت
 پنے واسا زانا — دراہیں کلکشاں واپ انت
 مر و دوستی ۽ حشک انت — پنا دراہیں سرچنگ
 مائیں گلزمیں واپ انت، دوستیں آزماں واپ انت
 نئے چڑ کہ و برمشے، نئے کہ پاد پد و رندے؛
 زند ۽ جلگہیں شر ۽ — کونڈ ۽ ہردماں واپ انت
 نئے کہ مارگے ہار ۽ ، نئے سمایے تو پان ۽ ؛
 ہے کہ چونیں بے زندے — قہریں رھسراں واپ انت
 بیرے ۽ مرادیاں، ماچہ قرن و باریگاں
 داہلے ہزار گنجیں — زند ۽ شرکاں واپ انت

لے گرند، نپت

بزگار

چہ ازل ۽ روج ۽
 نسیب سازگ بوتہ گشیکا ہمے وڈ ۽ ک۔۔۔
 اے مردیں آدم!
 بہیت آرات
 بہیت واجہ
 بہیت ازگار
 بہیت زوراک
 بکنت ہر دل بلوٹیں کار ۽
 بنوشیت ہر ڈولیں وشی ۽ را
 پریشی ۽ کل جہان روج انت

جنس آدم!

بہیت بندیگ

بہیت مولد

بہیت چمدار

بہیت پاد مال

مدام گٹ گر بکنت دل ء را

زہر چہ ہروشی ء بہیتیں

پریشی ء نکل جہان سیہ شپ

اے مردیں آدم کہ بے جنین ء نہ انت ہچے

کہ آج جنین ء نہ انت شر تر

گٹے کہ دنیا ء دُراہیں شرنی ، توامیں دشی ، ہمیشی ء واستا انت تہنا

ناں وهد ء وتی ودی بوگ ء گوں اشی ء چتوریں بوگ کہ نیکیں کارے

جنین آدم کہ مردیں آدمی ء زور ء ساہ انت

کہ مردیں آدمی ء مٹ و درور

گٹے کہ دنیا ء نکل حرابی ، توامیں اندوہ ، ہمیشی ء واستا انت تہنا

زاناں وهد ء وتی ودی بوگ ء چہ پیہیں کنگ گنا ہے اے بزکار ء

نزانہاں ہاریں جتھن رکتیت چہ مردیں آدمی ء چنگلاں کد
 نزانہاں ہاریں رسیٹ اشئی ء کدی اے دنیا ء پیلوئیں حق !
 برابرۃ ! سہ برابرۃ !

ترا گنداں وتی روچاں کناں یات
 تئی سورت منی زند ۽ کتاب انت
 انارک و دیدگ و ملگور ۽ بالاد
 توام ہرنیمگ ۽ پٹنیں شباب انت
 دل ۽ گوناپ ترا دانگ پہ واہگ
 اگن سورت تئی مرچی گلاب انت
 لقاہر جاگے ٹہل و مجاز انت
 مہر ہرنیمگ ۽ وار و عذاب انت
 منی درد و گم ۽ مٹ ۽ ودی کن
 منی واہگ تئی زیب ۽ جواب انت

نزانناں چہ چیزے

نزانناں چہ چیزے

برے کنت پریات

برے جنت کندگ

برے سٹ وکپ آپہ بے ناگتی کنت

برے وھدے آرام و تاھیرگیپت آ

برے جوڑ کنت دوز ہے اے جہان ء

برے جوڑ کنت خفتے زندمان ء

نزانناں چہ چیزے کہ ماں سینگا انت

دلے بے قراریں یا شرزنگلیں کاڑے

شاه ۽ روج کہ اندوہ ۽ شپ انت
 عشق پہ آلم ۽ هر رنگ ۽ نپ انت
 واہگ ۽ گوهر ۽ تویپ نہ بیت
 زرد زند ۽ زر ۽ جوانیں سدپ انت
 تولقاہ ۽ راجو ارزان مکن
 ماہکانی شپ ۽ گرانیں شرپ انت
 بدہما سرکہ پہ دگر ۽ تاوان
 جوان ہما کس کہ وتی داستا نپ انت
 شادہ ۽ رنج ۽ غنی محتاج انت
 زند پے لوٹاں مدام نام و دپ انت

چراگ

دل ۽ ھرداگ ۽ کنگ روک چراگ
زند ۽ اے لُنجیں شپ ۽
تتی — ھرراہ ۽ سرء
تا اگن بیائے گڈا۔

دل ۽ داگنی چراگنی تو رژن ۽ راگران
چگی ۽ نندو نیادانی گھیں آپس ۽
پہ آسودگی بیائے برس ۽
دل ۽ ھرداگ ۽ کنگ روک چراگ

پہ دلی ہلے ۽ باہنداں دنیں گواپ نہ بیت
 رھسے ۽ پُٹ ۽ پڈاں پُڑیں سدپ تاپ نہ بیت
 زندبے مہر مہ بیت مرگے ۽ بیت بہ نہ ہلاں
 زرد بے درد بہ بیت، آزماں آساپ نہ بیت
 پہ زرگ بیت، ہمک تلّ و تلاوگ زمزم
 لوٹگ ۽ حشکس ودی بہ بلے زند آپ نہ بیت
 نندو نیادانی بہارگاہے ۽ آہگ شرت انت
 کئے گشیت باگے گڈا۔ زند ۽ اے تاپ نہ بیت
 واہگ ۽ سیہ شپ ۽ لوٹیتہ چراگے بالگ
 بیامنی لال کہ یک دستے ۽ بہ چاپ نہ بیت

بندان ء بوجاں کلہاں
 قمرانی بُجّاہ ء کپاں
 دردانی لوگانی دپاں
 سیاہ و تہار ماہیں شپاں
 میران و مرگی سیاہ تپاں
 جند ء نیب ء گہناں
 کشاں مدام من چلہاں
 بلکس بیہیت انت ماہلے
 بندان ء بوجاں کلہاں

بیا بیا کہ پتو زرد ۽ ہمک مارگے زریت
 ہر ایوکی منی کہ تئی نیادانی پرس بیت
 وحدے پہ بے گمانی کہ تئی ترانگ ۽ کپیت
 تلکے گٹھے اے دل کہ پہ بے ناگتی سر پیت
 بخشائے چونیں دردے کہ ہر روج "قیامت" انت
 ہر لُنجیں شپ پہ نارگ و ہسکارگ ۽ گوزیت
 سازاں جہان ۽ طلح ۽ پہ ٹہلے گٹینگ ات
 من کہ مروچی طلح منی چہ وت ۽ ہزیت
 پہ — یاتوں سمبہینتہ وتی — واہگ ۽ جہان
 بیا کہ — گڈا — دل ۽ — پدی امیت ہم پرشیت

بلے انچو زاناں

زاناں

کہ دوستی چہ چیزے

دل ۽ واستا دردے یا دردانی درمان

پہ زند ۽ بہارے یا قہرانی چلہ

بلے انچو زاناں

کہ بخشیت

مدام بلے قراری

۽ لہزانک ۽ ازم ۽ راگوناپ دنتیں

برہنگ ، دلانی بانگ ۽ وھدے کہ دیم بیت
 دل کئی ماں بندی خانہ ۽ دل بند ۽ ۱ ۱ ۱ بیت
 نیاد ۽ شپانی ہچسبر نہ مناں — تمہاری ۽
 ماہے اگن بہیت شپے ، ماہ دم بیت
 مہر ۽ بہیت روک اگن دائم ۽ چراگ
 نیے بہیت یا بہیت ، رنگ راہ میم بیت
 رنجے بہیت کہ شاد ہے ، گراں انت پہ ایوکی
 بیا بیا کہ شریداری ۽ ہر چیز نیم بیت

طواہ

تو گڈا ایو کا چون نشت کئے؟

ملکوت و حدے وتی

زالمیں پنہماں ہرنیمگ ء کہ دنت شمار

مانیت تاگت نہ قرار

ڈیہہ ء آشوپ کپیت

راج ء ہج مرد نہ مانیت ادا

اومنی ساہ ء بدل!

تو گڈا ایو کا چون نشت کئے؟

رستراں وھدے شد ء تَن ء الاوش پکیت

لوگاں آنگر کن انت

جون شوہاز کن انت

حون شوہاز کن انت

تو اگن پشت مپنے

چہ گل ء عید کن انت، بلکس آ — ”دو عید“ کن انت

”عزت“ ء راہوں گر انت — جان ء شگالیک ہوں کن انت

انگت سوج ء را بگر

دور ء لوٹاں نوں بزان

در بیا نوں چہ وتی ج و میارانی لداں

گوں من ہمراز ببو، جاہ پہ جاہ — ہمراہ ببو

ملکموت وھدے وتی

زالمیں پنجماں ہر نیمگ ء کہ دنت شمار

تو گڈا ایوکا چوں نشت کئے؟

بشتلیں کھمکے تو سیاہیں مہراں انگت
 نہ پلنگ کہ انارکائی ماہکاں انگت
 فروکہ شریء تنیگا من سراماد نہاں
 بنوشاں کیف من تانکہ چہ دیدگاں انگت
 بسگاں تا جتائیانی دوزہ ء شرتر
 بکن تو گیش ، نیادانی جنتاں انگت
 نہاں چریشاں من الکاپ ء گشے سیر و یکیم
 منا بچاشیں وتی باگ ء نیگاں انگت
 بکن بکن تو منی زند ء مشکلاں آسان
 بو بو تو پن کئے مہراں انگت

زردیءِ گلام

تو — پہ وتی — زندہ دمانی لذتیں
 گلِ پنجیس دز گپنگ، کُنیں جہاں
 رنج و گمانی دائمی اولاک کنگ

تو — پہ وتی — بے آسریں لوٹ و نپاں
 زندہ ہمک لوٹے وتی حرجاں کنگ
 بنی آدمہ ہر یک نپے بیراں کنگ

تو — پہ وتی — بے سونمیں زندہ حاجتاں
 دنیاہ پشتہ کشنگ حرنیامتے
 بنی آدمہ ہر حاجتے لٹ گر کنگ

تو — پہ وقتی — یکنیں سرء

چار روچی زندء ہاترء

چوں گراں کتگ کٹیں جہانء زند مان

چوں مرگ و میراں ہردماں آساں کتگ

راستے کہ تو ہر جا گئے آلم وقتی بندی کتگ

راستے کہ تو زندء وقتی ہر رنگےء رندی کتگ

راستے کہ آلم بندی انت

تو ہم بلے آجوندے

آلم گلام انت تئی اگن

تو — ہم وقتی — جندء گلام — زردء گلام!

زندہ جنگ جاہ و روج و شب جنگ انت
 پہ دل و ننگ و ہر کس بے ننگ انت
 نیک و بد مرچی چون بنت زانگ
 زر کہ انسان و شام و سنگ انت
 ناتپاکی و زلم و ریا کسب انت
 ناشریں کاراں ڈیہہ مئے تنگ انت
 بیت وتی جند و نئے دگر سہرا !!
 زرد و آدینک - کینگ و زنگ انت
 ترانگ و مرچی کئے کپیت مرگ و ؟
 زندگانی کہ مرگ و ہمرنگ انت

بدار سہتے انگت ء

(اُردو زبان ء نامداریں شاعر منمور سعیدی ء یک اُردو لکھے ء اثر)

بدار سہتے انگت ء
 مرد دمانے انگت ء
 کہ دل منی نہ انت سیر
 زر ایت پہ نیا دے انگت ء
 بجل بجل مرد مرد
 منی — ہیاں ء ہم بکن
 وتی — جتانی ء گماں
 مروچی کئے کم بکن
 اے زند ء راہ ء ہر قدم

من آہوانی دیسہ رم
 ہزار لرزتگ سرگ
 ہزار بوتہ گوں من چم
 ہزار زپ شنگنگ
 ہزار لٹ — لرزتگ
 ہزار دلبرانی دل
 منی — نیاداں ماں بوگ
 بے مجال نہ انت کہ دل
 بہیت پر آحاں چک و پد
 بہیت پتو کئے چل
 بکت کئے راہ ۽ رد
 نہ بوتہ مہر ۽ آس کم
 نہ بوتہ بندگمانی درد
 اے زند ۽ راہ ۽ ہر قدم
 دمان ۽ ست ۽ کترھاں
 حیاں گور بوگ مناں
 کہ ہر گم ۽ دوا توئے

توئے منی کہ زندمان
 ۛ زند ۛ ہم متا توئے
 پیشا گوں ترا گشاں
 گوں دُراہیں مر ۛ واہگاں
 بدار سستے انگت ۛ
 مرو، دمانے انگت ۛ
 کہ دل منی نہ انت سیر
 زر ایت پہ نیادے انگت ۛ

گمانی مدام بیل و دزبرادراں
گھٹے کہ گم ۽ دین ۽ پیغمبراں
مناں شے مرید کہ دیاں داگ و ت ۽
گھیں حانی برگ کہ میرچاکراں
مناں، ایوکی انت، دل انت، واہگ انت
وتی دلبر ۽ نشنگاں رھسراں
بکشاں من اُمتیت ۽ چوں منزل ۽
نئے من راہیاں، نئے کہ رہ دربراں
منی ہر یلے سر بوگ — منزل ۽
مناں کہ تنی وھدی بے آپ سراں

مناں کہ ادا پاد مالان مدام
 مناں کہ مدام گترنگ ء جان دراں
 نئے جاہے کہ یک سہتے ء دم کناں
 نئے لوگے منا است کہ تاہیر گراں
 نہ گنداں درے ہچ وڈیں پہ وت ء
 جہان ء دراں بچھیں بے دراں

منزل ۽ شوہار

(ايردھس جھن آوم ۽ پريات)

هر رڙني - شپ ۽ هر جان انت
 زند ۽ - هر گے بران انت
 گيمرت، هر - اُمت ۽ پُلن ؛
 چنان نکل جهاں ويران انت
 نئے ره دربر ، نئے همراه
 تمنا شپ جاہ ۽ روج جاہ
 هر چند که نزیک انت منزل
 سراں چوں که گار انت راه
 چاگرد ۽ من بندیاں
 پی ۽ گوستگيں سندیان

چنچوں من دل ترک نہ ہاں
نکل ہمرا ہاں رندیگاں
من کہ — بے وس ء بے واکاں
بندو سانکلاں پروشاں چون؟
دوری ء — گماں سر زرتگ
نیادانی — گلاں نوشاں چون؟

ماں جیگ ۽ ۔ تئی کہ ٹے بست کتہ
 بوٹکاں گل ، کہ وت ۽ "ہست" کتہ
 توہما گال ۽ کہ دُراہیں عمر ۽
 من جتہ پکر ، تہ پر بست کتہ
 بوٹگ آ کس گوں پوراں ہمسر
 دست ۽ تو ہر کسی کہ دست کتہ
 کپنگ انت چم پہ تئی گیوار ۽
 کشکے پتو من دل ۽ رست کتہ
 بوٹگ ۽ تو منی ہمراہ ۔ وھدے ،
 من ہمک گٹ و گرت ۽ گوست کتہ

سرکیتہ چونیس ہلکے ء؟

سرکیتہ چونیس ہلکے ء؟
 نئے لوگ است، نئے مردے
 ماں شانہ چاریں نیمگاں
 جون دار و سلسیں رستراں
 سرکیتہ چونیس ہلکے ء؟
 بازارے یا کہ جنگے
 نئے مہراست، نئے مہر کے
 نئے است شرپ، نئے عزتے
 سرکیتہ چونیس ہلکے ء؟
 ویرانیں جاہ و ہندے ء

نئے علم است، نئے عالمے
 نئے عقل است، نئے عالمے
 سرپکتہ چونیں ہلکے ء؟
 گٹ وگراں چاگرد کتنگ
 نئے راہ است، نئے منزلے
 نئے ہمبلے، نئے رہبرے
 سرپکتہ چونیں ہلکے ء؟
 گتنگ گٹے کہ تکلے ء
 جون و جسد چنچوں منی
 ارواہ گٹے کہ ڈکتنگ
 سرپکتہ چونیں ہلکے ء؟
 آدرہ بوتہ ہر ہر کشار
 پشت ہم نہ کپتنگ ہج پلار
 مرگاں ہم درستان بال کتنگ
 سرپکتہ چونیں ہلکے ء؟
 نئے است ادا ہم محلے

نئے درد وار ۽ سنگتے
 نئے آسرات ۽ دوشی یے
 سر کپتہ چوئیں هلكے ۽ ؟
 مرگ ۽ شکار جاہ انت گشتے
 نیست انت ادا یک مردے
 انسان ۽ گار انت هر نشان
 سر کپتہ چوئیں هلكے ۽ ؟
 اے هلك اگن یک دوز ہے
 بیت جوڑ روپے خفتے
 جہد ۽ گلانی برکت ۽
 سر کپتہ چوئیں هلكے ۽ ؟

گراں کچیت چون پُلانی منزل ؟
 منّاں ہرگام ۽ رُستگ ہزار شِل
 تو اگن درد ۽ سودا گرے تہ
 من ہوں زیراں بہا مال پادل
 مرچی زلیپانی کائار ، تہس انت
 ٹہلی تیراں پہ باندا تے ۽ - ہل
 جی پہ مہر ۽ کہ کارایتیں دُراہی
 ہر وڈیں ہل ۽ درمان انت اے ہل

مُریدِ نشِگِ ءِ داگِ دنتِ جانِ ءِ بندِ بندِ ءِ

مُریدِ نشِگِ ءِ داگِ دنتِ جانِ ءِ بندِ بندِ ءِ

مُریدِ نشِگِ ءِ داگِ دنتِ جانِ ءِ بندِ بندِ ءِ

کہ یاتِ مہیتِ انت

تلاہیں حانی

شپانی پر نوریں ماہکانی

ءِ مہرِ ءِ شرِ رنگیِ ءِ نشانی

مُریدِ نشِگِ ءِ داگِ دنتِ جانِ ءِ بندِ بندِ ءِ

مُریدِ نشِگِ ءِ داگِ دنتِ جانِ ءِ بندِ بندِ ءِ

کہ یاتِ مہیتِ انت

میرچاکر

پانی سیاہی

و زلم و زوراکى ۽ نشانی

رید نشنگ ۽ داگ دنت جان ۽ بند بند ۽

رید نشنگ ۽ داگ دنت جان ۽ بند بند ۽

یات میئت انت

ہمان ۽ بے سوبیانی قصہ

لانی دیرندگانی جنت

مانی آس گتگیں جنم

رید نشنگ ۽ داگ دنت جان ۽ بند بند ۽

رید نشنگ ۽ داگ دنت جان ۽ بند بند ۽

ریات میئت انت

ہم آئی ۽

نگ چہ دست ۽ کہ پلئیں حانی

ک گئے آئی ۽ زندگانی

رید نشنگ ۽ داگ دنت جان ۽ بند بند ۽

تو بیگمہ ے، من بامسار، ایش انت شپ، آنیمرود
 چوں نیاد بیت میگ ے، تنی، نیام ے شپ انت یا نیمرود
 سوچ ے، تماری منت انت، تمنائی ے، رنج و گم ے
 مر ے، ہا کہ بنت یک، نئے بیت شپ نا نیمرود
 گرداں من مردم ے، بلے گنداں نہ پہ وت ساہگ
 زند انت اے دنیا ے، گشتے سوچوکیں پنا نیمرود
 جنت گوں حوراں سہریت، دوزہ گوں آساں چول جنت
 اعراب ے، بندی خانہ ے، بیتیں سہاہ یا نیمرود
 بیک و انارک ے، واہگ ے، دست ے، دگہ کارے نہ بوت
 بخشاتے لُنجیں شپ غنی، بخشاتے مارا نیمرود

مہرۂ برورد

من نخل ۽ مہرۂ

عمروٹی گوازیست

زند و تی ندرکت

مہرۂ برورد بوت

ستگلیں خون ۽

برنگلیں زردۂ

دانی دروے

شپاں بے واب ء روچاں بے قراراں
 نزانان کئی مدام من راہچاراں
 گم و رنجانی بُجاہ انت منی دل !
 مماراں من اگن، چنچوں مماراں ؟
 ہما راہ انت، ہما راہی، ہما ہل !
 بے منزل ؟ تھی — ڈولیں ہزاراں
 نہ پے وت — گرمسگ ء واہگ ، نہ پلے ء
 پے کلئیں آلم ء — لوٹاں بہاراں
 نہ گوار انت ہور اگن، حج منت اش نیست
 ”گوں خون ء آپ دیاں ڈیرہ ء کشاراں“

آزاد جمالدینی ء چکاس بند
 لے

سوت

دلبر منی "دردانگ" انت
 دنیا ء یکس دانگ انت
 وهدے پہ ٹہلے داب کنت
 ملگوراں تیج و تاب کنت
 بے تاگت ء بے واب کنت
 بے تاگت ء بے واب کنت
 دلبر منی "دردانگ" انت
 دنیا ء یکس دانگ انت
 گوں من کہ گپ و تران کنت
 رازاں دل ء درشان کنت
 ہر مشکل ء آسان کنت

ہر مشکل ء آسان کنت

دلبر منی "دردانگ" انت

دنیا ء یکیں دانگ انت

وہدے کہ چمن بیت جتا

ورد ء دوا ، زند ء متا

گستا گشتے باں چه وت ء

گستا گشتے باں چه وت ء

دلبر منی "دردانگ" انت

دنیا ء یکیں دانگ انت

وحدے تھی اومان بیت
زند ء شپاں مکان بیت
چوں سیاحی ء ماراں شپ ء
دل گوں تھی بیکان بیت
درد ء دوا تھی گندگ انت
بیاکہ کئے بیران بیت
حر جاہ ترا تو سیپ کن انت
قصہ — تھی حوران بیت
حر چند کئے عجز بہیت
پہ ٹہلے ء و شان بیت
شندیدار اگن زند ء بجے
مرگ حم منی آسان بیت

بام

بیت ماہکائی، نئے دنت بام
پنا — تمہار انت — دنیا مدام
ہر چیز رهن انت ، ہر کس گلام
پشکپتہ ڈیہہ ء — اللہ ء نام
گندیں گلے ما، نئے آسراتے !
ہر نامے زندہ ء — پنا حرام
دنیا کنگ زالماں جندے !
حون ء درد انت یا ارس ء رگام
ہیں ما کجانگر — منزل جنان
مارا زمین است ، نئے آزمان

تلڪي گئئي آهي — زندگي !
 مرگ ۽ شڪار جا انت اے جهان
 درميں جي انت ۽ ره ميں ڪام
 ميں منزل ۽ نيت نام و نشان
 بيلاں ! پرے ڪار ۽ پڪرے پڪار
 بياڪه ڪننيس درست قول و قرار
 نون استمان ۽ را آگهه ڪننيس
 ڪٽ و نپ ۽ واستاجه جننيس
 دنيا بس اندوه ۽ جاگهه نه انت
 ادا شادمانی هم بيگواه نه انت

برے زالے، برے گلے
 منی دلبر — چہ جنجالے
 پرانی ۽ جان ۽ دل قربان !
 چتوریں قیمتی — مالے
 منا نیوانی لومان انت
 کدی کیت انت جنالے پالے
 نیو ۽ عمر حم ستنے
 دمانے دوری ۽ سالے
 نہ بیت چوں زند رشن جاہے
 بہ درپشیت دائم ۽ لالے

دنیا چتوریں جاگے

دنیا چتوریں جاگے
 دنیا چتوریں جاگے
 نئے کہ سہاہ نئے بیگے
 نئے ماہکاں نئے سیہ شے
 روج ء شپانی رصرے
 روج ء شپانی رصرے
 دنیا چتوریں جاگے
 آئینے ، نئے ایرھتے ایش
 حزانے ، نئے کہ چیلھے

وشیء ۽ رنج ۽ بنجی
 وشیء ۽ رنج ۽ بنجی
 دنیا چتوریں جاگے
 نئے ہمبلائے . دش نینتک
 نئے رہبرے ، نئے رہزنے
 دوستی ۽ ، نا دوستی درے
 دوستی ۽ ، نا دوستی درے
 دنیا چتوریں جاگے
 نئے دروے ایش ، نئے کہ دوا
 نئے نیادے ایش ، نئے دوری یے
 برپ ۽ ، جلانی هوری یے
 برپ ۽ ، جلانی هوری یے
 دنیا چتوریں جاگے
 ساڑا هگے ، نئے ایر جنگ
 پیداک کنگ ، نئے کہ کشنگ
 اے زند ۽ مرگی آسے

اے	زند	ء	مرگی	آسے
دنیا	چتوریں			جگے
نئے	برزخے	نئے		قیامتے
نئے	خفتے	نئے		دوزخے
یک	بے		وپائیں	دلبرے
یک	بے		وپائیں	دلبرے

بے وقتی ننگ و پریات کنہاں
 چے دگہ ترانگاں تئی دات کنہاں
 وحدے امباز انت جہائی ۽ زحیر
 ڈپہاں چنڈان ۽ دل ۽ ثبات کنہاں
 کنگ آباد من دنیا بے گم ۽
 درستہاں تئی آگک ۽ حیرات کنہاں
 تو منی زرد ۽ اگن گوانک ہے
 تہ جہان ۽ رائے دات کنہاں
 زند بہیت مسپر ۽ وڈیوں شے
 مرگ ۽ دت "بندی" ۽ "آزات" کنہاں
 رنج ۽ گل سہگ ۽ روج انت لال ۽
 من کلام سوب ۽ یلہ دات کنہاں
 نشنگاں قیامت ۽ اُمت ۽ فنی
 جنتی خورے ۽ رات کنہاں

منزل

مساپر نزانٹ وت کہ منزل کجا انت

بے آ روان انت

چہ ہلکاں گوزان انت ء دم ء روان انت

دل ء چیریں جہلانکیاں ایر کپان انت

جهان ء دوریں برزیاں سرکپان انت

بے انگت پشکپنگ آ باز پشت ء

مساپر نزانٹ وت کہ منزل کجا انت

سداں دور انگگ

سداں کرن گوستگ

سداں رہبر انگگ پہ رہ دربری ء

سداں جاہ گوستگ پہ بے منزلی ء

بے رژن نیننگگ ، تمہاری ہما انت

مساپر نزانٹ وت کہ منزل کجا انت

زند انت جواں پہ آدم ء آدم جواں پہ مہر
مارگ دریں گم ء گل ء ہوشیں سراں پہ مہر
بے مہریں زند ء جواں تر انت مرکے پہ داہلگے
سازگ بوتہ کہ بندر ء لالیں جہاں پہ مہر
آورتہ ہستی ء منا مہر ء چہ نیستی
تنداں ادا پہ مہر ، چدا ہم رؤف پہ مہر
بے تو جہان سرجمیں سیاہ و تہار بوت
مہرنگ تو ماہکانی بکن سیہ شپاں پہ مہر
آکہ دلاپ پہ منزل انت، منزل جن انت پہ حب
پہ وشیاں بدل کن انت، تہلیں گماں پہ مہر
ساہیل آگن بہیت — سر ء آسری کسے،
مرک ء غنی دی قدح ء تنگ ء گراں پہ مہر

سلام

ہر درد ۽ دوا انت حسین
 مے زند ۽ متا انت حسین
 نام مے وپ ۽ بیت کہ نہ بیت
 دائم ۽ دل ۽ انت حسین
 پس نہ کپت ۽ دڑیں امیت
 گدنی آسرا انت حسین
 دروگ ۽ نشانی انت یزید
 راستی ۽ حیا انت حسین
 باز انت انگت، فرات ادا
 گئے آپ ۽ جلا انت حسین

کنت بندات ء ہر آشوپ ء
دور ء کربلا انت حسین
تاکہ بیت کوفہ یے زندگ
حق ء پشت پنا انت حسین

تو شپانی رحسراں بے ، تاکدین ء بے کمد
سے ء مکانی ء واحگ تراکت سیاہ و گار
زند ء برز و بسترین فلماں گران انت آجونی
تاکدین، بے ، زلم و زورانی کلائی میار
تو وسائے، حرٹے تھی دائمی بندی بہیت
من بہارگارہ ء پہ چنہ کشنیں باگ ء راجچار
چہ وتی خونانی حر ترمپ ء کننیں رٹنے ودی
پہ شپیں زند ء کہ مارا آرگی انت بامسار
وحدی رحبندانی مرچی سنگلیں کرن ء جنگ
نوں منی بیلاں ! جہان ء نوکلیں آشوپے پکار

کورانی شہر چم پکے

کورانی شہر ۽ چم پکے
باریں چتور انگ پدا
درد و گم ۽ پالاک ۽
سر دشی ۽ کراک ۽
آدرنگ باریں آ کام
دنیا ۽ حاکمین واگ ۽
پہ رزن و زانت تالانی ۽
پہ راستی ۽ درشانی ۽
آ ابن رشد ۽ پُگ انت
سلمان رشدی ۽ گوہار

تسلیمہ نسرین یے گلش انت
 آزاتی ء آ برک دار
 کورانی آ رہ دربر انت
 راستی بے سک زحر بیت
 کورانی واما قمر بیت
 کوراں ہمیشا یک برے
 پیشی وڈ ء کرنگ پدا
 ہرچاریں کیاں چہ ارش
 آنگریے کرنگ بے وڈی
 ساہ ء ہم رند ء کپنگ انت
 تسلیمہ نسرین ء کشنگ
 کارے نہ انت زندیں چشیں
 کوراں اگن چم چچ ہزار
 کشنگ نہ آئی ء کشت کن انت
 تالانیں رثن ء را بے
 تالانیں زانت ء را بے

کئے داشت کنت ؟ کئے کشت کنت ؟

کئے راستی ء چیرہ دات کنت ؟

کئے بیرک ء آزاتی •

چست کرنگلیں دور دات کنت ؟

کورانی شہر ء چم پچے

باریں چتور اٹلگ پدا

مہرانی شہد و شکلیں آگپ و رپ شت انت
 آ دُراہیانی روج ء نیادانی شپ شت انت
 مرچی گٹھے کہ چہ وتی جند ء در آمدان
 میگ ء اہل ء سیادی ء تادان ء نپ شت انت
 ویران — زندمانی ء نکل راہ و رھسر انت
 دیوان و مجلسانی کہ گرانیں شرپ شت انت
 یاتانی پُلے انگت ء گوار انت روج ء شپ
 دوش گپ ء دوش نیادیں بے۔ درج دپ شت انت
 پشکلپتہ سوزمانے دل ء بند بندے ء
 زند ء گلانی بجمیں دُریں سدپ شت انت

آزات گال

(آزاد غزل)

ہادے دوستی ہے آسء نہ پیمیت، آپ نہ بیت
 چھبہر ساپ نہ بیت
 تیوگیں زندے پکار انت ماں زراں نُنجیناں
 گوہر قیمتی ماں آپ ہے سرء تاپ نہ بیت
 رند پداں شر پچارات، بے دیمء بروات
 آپ سراں دیر یگیں باز آپ نہ بیت
 خشکیں ایرحت نہ بیت، حج کسی دردء درمان
 تاکہ آمین بیت چکدگء چاپ نہ بیت
 بیا کہ سبزینیں دُرھیں دشتء نگور دیمان یلاں
 قوم پہ "کنجک"ء سیرلاپ نہ بیت

سانیت ”لوٹ“

ماں شانہ زندہ سپہ ہرچاریں نیمگیاں
 دنیا گئے کہ سرجمیں پنہیام و اندر انت
 آلم گئے کہ سرجمیں بے راہ و آپر انت
 نئے بیت بامسار و بیت نئے کہ ماہکان
 ہنچش کہ ماں جہان و بونگ کرن و باریگاں
 بنی آدمی گئے کہ ہما ڈول و بے سر انت
 انگت گئے کہ بے وس و بے واک و بے در انت
 میران و ہلک و بندیک انت مرچی خون زندمان
 بیات پہ رژن و ہاتر و یک کئے گم کنیں
 آزگ بہنت دلانی تاکہ دراحیں ٹپ و داگ

بیا ات دلانی درد ء سوزماناں جم کنیں
کجاہ کنیں اشان ء کنیں روک ہزار چراگ
روچے نہ روچے بلکیں بہیت روژنا جہان
بہی آدمی بہیت پہ وتی منزل ء روان

ترائیے ”دُور رواں“

تئی منا نیاد نہ ساچنت او دلانی بانک
 چتو من دور رواں دور رواں دور رواں
 وشی ء تئی من گلیں امبرہ گلانی بانک
 تئی گم ء امبرہ گمیگاں او گمانی بانک
 گوں تئی مر ء سروں بستہ سرائی بانک
 چہ تئی ہر وڑیں یاتانی درداں دور رواں
 تئی منا نیاد نہ ساچنت او دلانی بانک
 چتو من دور رواں دور رواں دور رواں

رَم لَیَہ

”تو چہ کجا ٹیلیپونائے؟“

تو چہ کجا ٹیلیپونائے؟

چہ کونسٹاء؟

اوداء موسم چتور انت؟

چہ کراچیء؟

اوداء جنگ و چوپ چون انت؟

چہ مشکتء؟

بزاں بزاں مشکتء؟

ملکء کدی کائے؟

پمن چے کارئے گوبں؟

”رژن ء تماری“

(راجیوگاندهی ء کوش ء سرء)

رژن ء تماری چه ازل ء جنگا انت

رژن دنیا ء روژنا — کنگ لوئیت

ء تماری دنیا ء تمار کنگ لوئیت

رژن په دنیا ء روژنا کنگ ء وستا

علم و زانت، امن و ایمنی، حق و انساپ، آزاتی ء دیمروی — پیداک کنگا انت

ء تماری په دنیا ء تمار کنگ ء وستا

بے علمی، نزانکاری، جنگ و چوپ، زوراک، گهای ء پد منگی — پیداک کنگا انت

رژن ء تماری چه ازل ء جنگا انت

رژن ء پلسپ، لبرانک ء سیاست سازانگ انت

ء تماری ء پلسپ، لبرانک ء سیاست ء قبر جنگ انت

رژن ، رژن داریں مردم و دی کتنگ
 ، تماری ، رژن داریں مردمانی ساه گتنگ انت
 رژن ، تماری چه ازل ، جنگا انت

بے آخر —————

اے رژن تاکدین ، تماری ، دیم ، بے وس بیت؟
 ، تماری تاکدین ، رژن ، هلک ، آوار جنگی کنت؟
 رژن تاکدین ، سقراط ، نیرودا ، بہرنگی ، مجیب ، اندرا ، راجیو و دی کنت؟
 تاکہ آ — تماری ، خون داریں پنجمانی آماج بہنت !
 رژن ، تماری ، جنگ — تاکدین ، مانیت؟
 ، رژن — تاکدین ، تماری ، دست ، گٹ گر بیت؟
 بیات کہ نوں — رژن ، تماری ، سرخمگاں در گچیں
 رژن ، سرخمگاں پچتر ،

، تماری ، سرخمگاں ، بند کنس
 تاکہ — دنیا ، پہ ابد روژنا بہیت
 تاکہ — دنیا ، پہ ابد روژنا بہیت

سہ بند

یا کہ مارا تو بدے ٹوپ ء پُنگانی دپ ء
 یا کہ دزبندی اش انت، دُراہیں مارا جان بدے
 مرگ و میرانی بدے درد یا درمان بدے
 یا چے بدحالی ء شالہ کہ بدے تو مرگے
 یا گڈا مَرومی تو مارا زندمان بدے
 یا بدے زھر او سرکار! یا کہ نان بدے.

چار بند

(رباعیات)

رہچاری ء تاکد من بندگان ہاں ہاں
چنت سیاہی اوں ہاہیر ء بندگان ہاں
چنت قیامت ء پشت ء انت خورانی ہشت
پہ نیادے ء چنت مرگ بندگان ہاں

()

گوں درد ء گم و رنجوں منی تران ہوتہ
حر دشتی منی زند ء کہ ہیران ہوتہ
من شے اوں کہ حر بند وتی داگ دانہ
بے حانی ء دنیا گشتے ویران ہوتہ

مہرانی دوارجاہ انت، منی زند ۽ ھل
 آس انت زھیرانی ۽ اے سنگ ۽ چل
 ورنائی ۽ پادینک ۽ پر انت زرد ۽ دیگ
 تابیائے۔ تو چنت لہرور انت باری ھل

○

ماراں نہ گم و رنج ۽ تھاپاں پتو
 ھر قدح ۽ من جوریں شکاپاں پتو
 پتو منی مہرنگہ۔ ہمک گل قربان
 سرپد نہ ئے کہ چون دلاپاں پتو

○

پستی ۽ زرد ۽ را بداراں تاکد؟
 تھنائی ۽ دردان ، مھاراں تاکد؟
 بے آسریں اھتیاں یکیمی شر تر
 چکاس ۽ شب ۽ روچاں بچاراں تاکد؟

○

گستا تو وت ۽ دارنے چیا؟ حیراتاں
 چوپہرگ ۽ بزارے چیا؟ حیراتاں

تئی نیاد منی زند ء جتائی مرگ انت
 تو چن گلگ دارے چیا؟ حیراں

○

پسندی ء اندوہاں دل ء من داراں
 نیادانی گلانی کہ من اُمتیت داراں
 دارے کہ نہ دارے تو منی پرواہ ء
 کائے کہ نیائے من تئی رھچاراں

○

شوباز کن انت گاریں مُساپر راہاں
 پہ حُب بہادگ بنت، پہ آپ سراں
 شر رنگی ء وھدے کہ تئی جنت گروک
 اے زند ء تمہار ماھیں شپ ء بیت مہکاں

○

تئی ترانگ ء یاتانی سر ء ہر سُنداں
 پہ سر ء شہدشائیں گم ء ہر سُنداں
 تو بیائے — تہ گلانی نہ بیت کچ و کسب
 چونہا — اُمیتانی تما ہر سُنداں

○

ڈولداری ء وژبونی ء پُلانی زراں
 لوٹاں من روج ء ماہ ، ء لوٹاں استاراں
 ہرچی منی مہلج ء بداریت سپستے
 پہ ہاتر ء آئی ء من سر ء جان دیاں

○

یک رنگے ء ساکم نہ بے او دل پرچہ؟
 لوٹے تو برے دُراھی ، برے سل پرچہ؟
 آلم وا بویگ دیری گوں پوراں ہمسرا
 نیست انت ، ترا انگت ء منزل پرچہ؟

○

پہ دانکے ء زرد ء را کئے پرچہ چل؟
 بہ گتہ مکن، نیاد ء ہمک زنگ ء بل
 نا دوستی ء دوستی ء — چتور گشت ادا
 بدل انت ادا روچے ہزار رندا دل

124
یک پنہتے در کیتیں اگن استون ۽
سد رندا من چاران باں، کہ تو گون ۽
تو جہر ۽ گرندے، کہ گروک ۽ بجن ۽
پمن — تو بلے زند ۽ مدام رھشون ۽

()

پہ — سہتکے ۽ — رنج ۽ — اناگاہ ۽ نہ حل
بے بنیں مُشردہ ۽ یک دست ۽ مہ مل
لوٹیت پھریزا ماں زند ۽ سپر ۽
راہ ۽ ماں دور سریں — کوراں مہ جل

()

چیر — ہر نینگ ۽ تو — دام کنگ
نوک تریں — رنگے ۽ تو آم کنگ
تو پہ وژنای ۽ وانسا — مچی
شر ونا را بلے بنام کنگ

پنج بند

سپت

بیت انت — اُمبرہ لُنجیں شپاں چتو ماہکان
 بیت انت چتو رژنا روچاں درھیں جہان
 تئی برکت ء ہر راہی انت — منزل ء جنان
 تئی مِت انت، سرجمیں دنیا ء زندمان
 استار ء ماہ ء روچ ، تئی — زیب ء دروشم انت
 ہر رنج و گے چتو وتی دور ء دارگ انت
 ہر شادہ و گلے — تئی نیادانی مارگ انت
 ہر مرگ ، ماں دل ء — تئی ہیال ء نیارگ انت
 اللہ زند اسلا تئی — راہ ء چارگ انت
 دوزہ تئی بے ہیالی ء جنت تئی مولم انت

زیبائی بہیت، ٹھل بہیت یا بہیت وفا
بالاد ۽ مڈی یے بہیت یا واہگ ۽ مٹا
وژبونی بہیت، رنگ بہیت یا بہارگاہ
مہکافی زر دپیں بہیت یا سُر دپیں سہا
تو حق، تہی حقیقت ۽ اے دُرست موسم انت

ککھ

کٹ

ادا زالمیں چاکر ۽ مٹ باز انت
 سر ۽ را بہرے ادا کٹ باز انت
 گمش جھ ، اگن یکیں انساپ کم انت
 ادا زلم و زوراکی ۽ پٹ باز انت

وردنی چیز

بناکیت کہ مے ڈیہہ نیرگار و وار انت
 چدا هر وڑیں وردنی چیزگار انت
 سلامت ندام، میریں ردکار بات انت
 کہ زنگ ۽ جنگ ، ماگریبانی کار انت

تاھیر لوئیں

نہ ما بُرزیں ماڑی دِ بادگیر لوئیں
نہ ما جنتی بینگ ء شیر لوئیں
گم د گستاں کجنگ زندمان ء
چیشاں ما یک کئے تاھیر لوئیں

وشی ء آرام

دگہ قہرے ہر زوج ء ہر شپ دگہ مرگ
دگہ جندے نوکیں ہرگام پنا
جہانے دگر زانا پہ وت بچاریں
ادا نیست وشی ء آرام پنا

گوالہ دوچی

بگردیں تاکد جاہ پہ جاہ پہ بلوچی
بشیلینیں وھد ء تاکد گوالہ دوچی

بچاریں نون بیا جاہ و جہگیر پہ وت
گوزیت تاکدیں زند پہ — شوم روچی

زنگی

زحم جنی — تئی کشتگ نئے انگت ء
چو ٹواں رند انت، میر تئی برکت ء
راست گشتگ، پیشگیں مرداں چتورہ
زنگی ء زورمان ، نئے کہ پہ وت ء

لکھ

گوں تو کہ حداء گنج کتگ
ساہیل کتگ، تو سخ کتگ
او زلپ ء انارکانی بانک!
مئے دل تو چیا چو رنج کتگ

هر رندا تری ڈالچار یے بکن
هر رندا تری آزار یے بکن
بخشاہاں دل ء لک رندا ترا
هر رندا تری تو گاریے بکن

آکس کہ دل ہ مہمان نہ بیت
آ درد نہ بیت، درمان نہ بیت
وحدے، آ دل ہ مہمان بہیت
تہ زند ہ چتور توپان نہ بیت

چہ — کرنیں، تئی — من دلداراں
پتو — من گنوک — و بے ساراں
او ماہ ہ لقاہیں دلبر نوں
بیا بیا کہ تئی — من رہچاراں

وشنیں سالانی احوال انت
پتا ہر سالے ذکال انت
مال و متا انت، لہتیں بزرگی!
پوشاک کوہن ۽ جنڈیں شال انت
امبرہ رنجانی اولاک انت
اچ دُراہیں حالل بدحال انت
کشتیں رنج ۽ نہ گندیں شادہ
زند ۽ بے مُزنیں جمال انت
ماکہ بلوچ انت — گوالگ دوچیں
شپ جاہ ۽ روچ جاہ — ہر سال انت

ہاتیکو

○

سیل کناں مکشء

پر بنداں پتو ہاتیکو

مہرے تو بکشا

○

ہر جاہ کہ برواں

چیرانت تئی یا تانی دام

چوں منزل بجنناں

○

قہریں آساہاں

زندء حُشکس گئیاناں

بیا کہ تہناہاں

○

تلوسیت پتو
اشکراں کپتہ گئے
دل زریت پتو

○

روح بہیت یا شپ
تھی ودار، نشکھاں
نکس بہیت یا نپ

○

یا پانی چہرہ
کنڈیس دل چوں تیز کنگ؟
برزایت حر قہرہ

○

مُول انت، دوستدارے
دات بکنت یا بُرت بکنت
دل، آ دلدارے

○

ہاسکوں بندوں
 کیت انت ہا میں آ تاکد ؟
 چہ — گماں ژنداں

○

چونیں کار کنگ
 پروشتنگ دل چنڈ چنڈ کنگ
 مارا گار کنگ

○

گد انت دل ۰ داگ
 گنداں راہ ۰ منزل ۰
 روک بنت کہ چراگ

○

شپ جتیں راہی
 تاکدیں بچاریتیں
 راہ ۰ بانگواہی

○

ماکنس دوش ایلمک
 نوک ۽ نوک ترین سُب ۽
 شپ بیت دل ترک

○

طلوسیت آلم
 نیاداں تئی بہار گاہی
 نوں بکن تور حم

○

بے قرار انت دل
 موسم انت ودارانی
 دور نہ انت منزل

○

ماکہ بے کنس
 بیا او بانک گنجانی
 پتوسک کنس

○

ہور ۽ توپاں کت

بیت مے سال ۽ توشگ پے ؟

آمین بٹش ۽ برت

○

تر آنگ نون دور

مہربان انت ناکو سام !

پہل بوتگ کیچ کور

○

است انت بے قرار

بولان بہیت کہ رخشاں

نوک آپ ۽ راہچار

○

دحدے کہ بار کنت

چیر بیت نہنگ چو تلک ۽

بازینے گار کنت

○

دل گوں خونوں رنگ
 رنگ ء گواہی دات پدا
 آمین پدا اہک

○

تَرَات جاہ پہ جاہ
 چارات راہاں دُراہیناں
 کشت نوکیں راہ

○

تو نے کندائے
 ارس بے خونوں شہد گئے
 پرے بندائے

○

لوڑیگ داس مجنت
 کارگوزانت پل دنیا ؟
 آشک پاس مجنت

○

دشمنی نمونے

دنیا رنجانی جاہ انت

مردم یک جوئے

○

تئی یات ءژند انت

بیا کہ ارواہ هکآن انت

دل پتو بند انت

گواچن

هزار پوش ۽ تلا اٿاں من
 تمار ۽ بے بر مشين جاڳے ۽
 نزانتيں واپاني گاريں هلڪ ۽
 گلاش اٿاں گون نزانتيں واپاں

چه هر گم ۽ درد و دور ۽ گستا
 چه هر گل و شاده ۽ هما دم
 چه واھگ ۽ قيد و بندياں آزات
 چه جوze و هل ۽ حاجت ۽ دور

نئے سیادی یے است ات آسراں گوں
 نئے سیادی یے دل یکیمیاں گوں

نزانسیں دابانی گاریں ہلکے ء
 گلاش اتاں گوں نزانسیں داباں
 منارا ٹوہنت ء آگہ اش کت
 منا چہ ہر پوشے ء در اش کت
 در آمدیں ہلکے ء سر اش کت
 من وھدے نوکیں، اے ہلک چارات
 بوتان چہ کچ ء ء زیات حیران
 کہ ایش بے کچ ء بے کنار ات
 کہ ایش بے کچ ء ڈولدار ات
 دل ء گئے واھگے ء جہ جت
 چراگ روک کُرتاں آسراںی
 روان بوتان پہ آپ سرے ء

بلے چہ دل لوٹیں آپ سرء سر
منارا گت گرت ہزار گناں
منارا ماں ربت ہزار لوپاں
ہزار زمزمل ء طوق ء بنداں
ادا پہ لبر ء زبان ء رنگ ء
پہ راہ ء رھبند ء دود اودا
پہ رنگ جاہے، پہ ذات جاہے
پہ نکا جاہے، پہ نس جاہے
برے پہ ہند ء برے پہ ڈیمہ ء
برے پہ دین ء برے پہ لیکھ
برے پہ مال و متا ء رنگ ء
برے پہ زور ء توامیں سنگ ء
گوں ناتپاکی ء سیاہیں رنگ ء
جہان ہمیشانی جنگ جاہ انت
پمیشاں ہر دیم ء کش و چیل انت
پمیشاں ہر کُنڈ ء کشت و کوش انت
گٹے کہ جانانی رون ء موش انت

گئے، بنی آدم ء بہا نیست
 جان ء اشی ء را، حج پنا نیست
 گئے ہمیشانی کار دار انت
 گئے ہمیشانی چمدار انت
 گئے ہمیشانی اے گلام انت
 گئے بنی آدمی ملام انت
 پیشا برباد آدمی انت
 جان ء بیگواہ مردی انت

چتوریں زمزمل ء طوق ء لوپ انت
 زاناناں چنچونیں گٹ ء بند انت
 حیاں اشانی دی سک تترند انت
 دل ء چہ ہر بند ء ایش سند انت
 دلوں گئے ہم چہ بنداں سست اش
 ہزار رنجاں منارا باں رپت
 منارا ہر وشی ء یلہ کت
 حیاں من کھکے دل ء کت

ہزار لبر ء ہزار زبان انت
ہزار دود انت ، ہزار رھبند
ہزار رنگ ء ہزار ذات انت
ہزار ثَکَا ء ہزار نَسْ انت
ہزار ہند ء ہزار ڈیہہ انت
ہزار دین انت ، ہزار لیکھ
ہزار انسان ء کچ ء کیل انت
کجام شرّ ء کجام حراب انت
کجام راست ء کجام دروگ انت
کجای ء جوان تر بزاناں
کجای ء گندہ تر بلیکاں
کجای ء پے وت ء بزوراں
کجای ء را من ویل بکناں

اے بازیں پکراں منا ملور کت
چہ زند ء ہر وژدلی ء دور کت
پدا چہ رنجانی کُکراں سر

گروک ء پھنمیں گواچن ء جت
 گھٹے درا بوت ماہے نوکس
 دلوں تھارماہیں روژنا بوت
 منی ہمک کپ ء ماہکاں بوت
 من چم وھدے کہ شانک داہاں
 من اُرت ہر دیم ء وھدے چارات
 منی ہمک نیمگ ء جہان ات
 جہان ء ہر دیم ء آدمی ات
 ہما کہ وت یک بنایے یک انت
 من شر وھدے کہ گوش داشتاں
 توار و گوانک ات ، چہ چاریں کپاں
 پہ کلئیں آلم ء دراہیں لوٹاں

منی چما وھد ء زند بدلت
 منی بدل بوت زند ء مانا
 من ست ہر بند ء طوق ء سانکل
 من ست ہر گٹ ء لوپ ء زمزمل

من شگ بوئاں توامیں کُنڈاں
 من سینگ ءِ داشت کُنیں آلم
 من سینگ ءِ داشت کُنیں آلم

منی نون ایش انت زرد ءِ جوزہ
 منی نون ایش انت حیاں ءِ لیکہ
 ہمیش تاهیر ءِ ذمہ وار انت
 ہمے پہ ہر زرد ءِ وشی کار انت
 ہمیش ایمنی ءِ پیش کار انت
 ہمیش نکل آلم ءِ پکار انت
 جہان کُنیں کہ یکنیں ڈیہہ انت
 توامیں آلم کہ یکنیں بسیہہ انت
 بتائیں مردم گری کہ دین انت
 تپاکی ءِ دیمروی کہ لیکہ
 گوں ہر کس ءِ دردواری دود انت
 گوں ہر سر ءِ را کمنک رھبند!
 اے ہوش — بنی آدم ءِ کہ زور انت

اے زانت — بے دروہیں کہ مال انت
 ۽ کرد آدمی ۽ اسلیں رنگ انت
 مہر — بنی آدم ۽ زبان انت
 مُراد — جوہر انت، آدمی ۽
 کہ جُنز ۽ چمگ انت، آدمی ۽

جتاں ھے جو زباں گوں منزل
 جتاں ھے لیکھاں گوں منزل
 رواں پہ نوکیں نوں آپرے ۽
 گروکی شہم ۽ دیان باں من
 پہ بال دیم ۽ روان باں من
 پہ بُرزی ۽ ہم، پہ پراہی ۽ ہم
 گراں من ہر ڈولیں بُرزی ۽ را
 گراں من ہر پیمیں پراہی ۽ را

گوں زرد ۽ حوناں، گوں جان ۽ ھیداں
گوں واھگ ۽ رنگ رنگیں پُلاں
من سمبھیناں اے گیدی ۽ را
من سمبھیناں اے گیدی ۽ را
من آدمی آں، من آدمی آں

